

Vlaams
Parlement

vergadering **C165**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 24 februari 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over computergebruik in de land- en tuinbouw – 1700 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe malaise in de varkenssector – 1774 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de crisis in de varkenshouderij – 1780 (2020-2021)	10
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de labeling van duurzame landbouwproducten – 1781 (2020-2021)	19
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over grondwaterwinning door de landbouwsector – 1802 (2020-2021)	21
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, en aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het internationale expertenrapport 'Soil as natural capital' – 1867 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de bodemkwaliteit in Vlaanderen – 1888 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rol van het bodempaspoort – 1894 (2020-2021)	24
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de prioriteit van bosaanplant in bosgebied en niet in herbevestigd agrarisch gebied – 1884 (2020-2021)	33

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de niet-productieve investeringssteun van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
– 1899 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de hoogstamboomgaarden als niet-productieve investering
– 1919 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van de steun voor niet-productieve investeringen
– 1943 (2020-2021)

38

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de buitenlandse embargo's op Belgisch pluimvee ten gevolge van het vogelgriepvirus
– 1927 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een duurzame toekomst voor de pluimveesector
– 1940 (2020-2021)

43

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over computergebruik in de land- en tuinbouw – 1700 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): In een artikel van het VILT-nieuws (Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw) van juni 2017, naar aanleiding van het antwoord dat ere-Vlaams volksvertegenwoordiger Jos De Meyer ontving van toenmalig Vlaams minister van Landbouw Joke Schauvliege, lees ik dat het computergebruik van landbouwers een blinde vlek is voor de overheid. Er waren toen geen gegevens over bekend, behalve een verkennend onderzoek van het Vlaams Ruraal Netwerk en het Departement Landbouw en Visserij. Dat focuste echter voornamelijk op het socialemidiagebruik. Bovendien gebeurde de enquête online, zodat leken op digitaal vlak niet bereikt werden.

In het artikel is ook vermeld dat het laatste onderzoek naar het computergebruik van landbouwers dateert van 2010 en werd uitgevoerd door de vzw Boeren op een Kruispunt. De FOD Economie had kort voordien blootgelegd dat slechts 47 procent van de Vlaamse boeren en tuinders een computer gebruikt voor zijn bedrijfsvoering. Dit werd op ongeloof binnen de sector onthaald omdat de digitalisering van de dienstverlening door de overheid toen al volop bezig was.

Boeren op een Kruispunt deed naar aanleiding van de resultaten van de door hen uitgevoerde studie een aantal beleidsaanbevelingen. De vzw vroeg onder andere aan de overheid om computerlessen te geven aan landbouwers en een portaalpagina te starten van waaruit landbouwers kunnen surfen naar alle instanties die voor hen relevant zijn.

Ook in 2017 trok de vzw Boeren op een Kruispunt zich nog steeds het lot aan van boeren die geen gebruik maken van de computer voor hun bedrijfsvoering. Vandaag de dag is het in de praktijk nauwelijks nog mogelijk om zelfstandig ondernemer te zijn zonder computer. Vandaar, bijna vier jaar later, mijn vragen aan u, minister.

Zijn er anno 2021 meer gegevens bekend over het computergebruik van landbouwers? Zo ja, welke? Bestaan er ondertussen gegevens die een samenhang aantonen tussen de intensiteit van het computergebruik en de leeftijd van de bedrijfsleider? Bestaan er ondertussen gegevens die een samenhang aantonen tussen de intensiteit van het computergebruik en de opleiding van de bedrijfsleider? Zo ja, welke?

Op welke manier wil de overheid erover waken dat de overheidscommunicatie anno 2021 ook de bedrijven zonder computer of internet bereikt? Welke opleidingen voorziet de overheid voor land- en tuinbouwers om zich te bekwamen in computergebruik? Welke andere beleidsmaatregelen wenst u nog te nemen om digitale communicatie en computergebruik bij land- en tuinbouwers te stimuleren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Horen jullie mij?

De voorzitter: Wij horen u, maar we zien u niet.

Minister Hilde Crevits: Ik weet het, maar u zult me straks wel zien. Ik ben nu in de ondergrondse garage. Als ik dus wegval, is dat de reden.

Het Departement Landbouw en Visserij heeft de afgelopen jaren in het kader van zijn project e-communicatie een inventarisatie van zijn niet-digitale klanten gemaakt en op basis daarvan een analyse gemaakt van het profiel van de landbouwers die nog geen digitaal profiel hebben en dus geen e-mailadres. Beschikken over een e-mailadres is uiteraard een indicatie voor het computergebruik.

Volgens die analyse is er een verband tussen de leeftijd van een landbouwer en de kans op het hebben van een e-mailadres: hoe jonger, hoe meer kans op het hebben van een e-mailadres. Zo is de kans op het hebben van een e-mailadres zeven op acht binnen de groep 41 tot 54 jaar, drie op vier in de groep 55 tot 65 jaar en een op twee in de groep ouder dan 65 jaar.

Hoort u me nog altijd? Ik zit nu in de lift.

De voorzitter: We horen u nog altijd, maar we dachten dat er wat huiselijk geweld op de achtergrond was.

Minister Hilde Crevits: Dat zou dan autogeweld zijn.

Ik ben nu boven. Nu zou u me opnieuw vrij goed moeten horen.

De afgelopen maanden hebben we vastgesteld dat zaken alleen maar online werden aangeboden. Er is vastgesteld dat boeren vrij vlot hun weg vinden naar digitale opleidingen over alle leeftijdscategorieën heen.

Vanuit het departement werden 27 webinars georganiseerd samen met de verschillende sectoren rond heel diverse thema's. Hiermee werden bijna 6000 landbouwers bereikt. Dat is dus heel positief. Er werd ook een lichte daling vastgesteld van de gemiddelde leeftijd van de deelnemers ten opzichte van de fysieke opleidingen. Dat effect is te zien.

De correlatie tussen een diploma en de kans op het hebben van een e-mailadres werd in bovenstaande analyse niet bestudeerd. Wel werd een verhoogde kans op het hebben van een e-mailadres genoteerd bij de landbouwers die minstens één opleiding volgden in een traject van naschoolse vorming.

Hoe moet de overheid daar nu verder mee omgaan? Het is eerst en vooral van belang klanten maximaal te begeleiden naar digitale communicatie. Om dat te bereiken, werd door het departement een handleiding gemaakt waarin de klant wordt geholpen om zelf een gratis e-mailadres aan te maken. Maar wanneer het departement niet over een geauthentiseerd e-mailadres van de klant beschikt, wordt belangrijke communicatie altijd verder op papier verstuurd.

Ook wordt alle ... *(De verbinding met minister Hilde Crevits valt weg. De minister logt opnieuw in.)*

Is dit nu beter? Mijn antwoord over het e-loket hebben jullie nog gehoord, veronderstel ik?

Tijdens de indieningsperiode van de verzamelaanvraag en ook voor andere steunmaatregelen staan de buitendiensten van het departement ter beschikking om landbouwers zonder computer of internet te ondersteunen.

Dat dit probleem zich net voordoet tijdens een internetvraag is ook wel bijzonder, natuurlijk.

Welke opleidingen zijn er om zich te bekwamen in computergebruik? De opleidingen worden aangeboden door de erkende centra voor landbouwvorming. De centra bieden een groot gamma aan informaticaopleidingen aan, gaande van basisgebruik van pc, tablet en smartphone en gebruik van algemene software, tot

soms zeer technische specifieke landbouwtoepassingen. Ook het raadplegen van overheidswebsites zoals diverse landbouwloketten krijgt ruime aandacht.

Vanuit het departement is er een doorgedreven ondersteuning voor het gebruik van het e-loket Landbouw en Visserij. Zo zijn er een infolijn, mogelijkheid tot ondersteuning via mail en veel helppagina's en demofilmmpjes.

Digitalisering is superbelangrijk in het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Ook voor de landbouwers hebben we 4 miljoen euro extra middelen voorzien om de digitalisering in de sector te versnellen. Hiermee zal onder meer worden ingezet op het ontwikkelen van nieuwe digitale toepassingen en het beter ontsluiten van data.

De landbouwsector staat aan de vooravond van zeer ingrijpende technologische veranderingen. Onze boeren gebruiken steeds vaker technologie om data op het bedrijf te verzamelen via sensoren, satellieten, robots, drones. Digitalisering zal dus in de toekomst alsmaar noodzakelijker worden.

Via sensibiliseringsacties kunnen voordelen van landbouwdigitalisering worden getoond. Boeren worden actief in het project betrokken om technologieën te demonstreren. Ook in het verleden werden deze projecten al ingezet om het gebruik te stimuleren van beslissingstools, voorspellingstools of platformen om data uit te wisselen.

Het departement wenst de klanten verder doorgedreven te begeleiden in het gebruik van het e-loket Landbouw en Visserij en het kunnen raadplegen van hun informatie op een laagdrempelige manier. Daarbij denkt het aan de introductie van een chatmogelijkheid op het e-loket en van een mobiele applicatie om informatie op maat van de gebruiker te kunnen raadplegen.

Er is dus al heel veel gebeurd, maar er staat ook nog heel veel op stapel.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank u wel, minister voor uw antwoord. Ik ging er ook mee starten: dit is een vraag over digitalisering, bij computergebruik kan het voorvallen, maar overal kunnen er technische storingen zijn. Uw papieren kunnen ook wegwaaien als u alleen maar op papier werkt of ze kunnen nat worden en dan kunnen ze ook niet meer gebruikt worden. Dus elk systeem heeft natuurlijk zijn nadeel.

Ik ben tevreden met uw antwoord. Ik denk dat het heel terecht is om corona ook als een kans te zien voor de verder digitalisering. Dat er 4 miljoen euro extra vrijgemaakt wordt, is nodig. Maar we moeten wel blijvend inzetten op die digitalisering. U hebt ook terecht aangehaald dat de land- en tuinbouwsector vandaag heel digitaal is, dat er heel veel data worden verzameld, dat er heel wat sensoren op bedrijven aanwezig zijn. Maar ik denk dat die verdere opleiding van elke bedrijfsleider op dat vlak ook cruciaal is om ervoor te zorgen dat zij die data ook in handen kunnen nemen, en dat die niet enkel in handen zijn van een aantal bedrijven die zich toespitsen op die technologieën, die dan vaak ook nog eens internationaal georiënteerd zijn. Hoe meer we onze bedrijfsleiders kunnen opleiden richting beter digitaal gebruik, beter computergebruik, hoe groter de kans dat zij ook zelf met die data aan de slag zullen kunnen.

Ik ben ook tevreden om te horen dat er toch nog een aantal dingen per post kunnen voor diegenen die niet meekunnen – ik denk dat dat eigenlijk nog een grote groep is, ondanks de stijgende trend en het aantal e-mailadressen. Via de erkende centra en de opleidingen moeten we er alles aan doen om iedereen zo snel mogelijk op de kar te krijgen van het verder computergebruik. Ik zie positieve evoluties en ik

zie vooral heel veel zaken die nog in de steigers staan, en ik wil dat ook ondersteunen.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Dank u wel, collega De Roo voor de interessante vraag. Die cijfers kwamen van 2010, denk ik. Dat was natuurlijk een heel ander digitaal tijdperk. Zeker na wat we allemaal hebben meegemaakt met corona, is dit allemaal in een versnelling gekomen. Ik vind uw vraag heel interessant omdat het heel goed is om een beeld te krijgen van de situatie tien jaar later. Ik denk dat het enorm belangrijk is om te weten of landbouwers al dan niet mee zijn in deze evolutie. Het is heel belangrijk, uiteraard ook in andere sectoren, te weten of zij toegang hebben tot het internet. Waar vinden zij die info? Vinden ze de weg naar de website van het departement? Ik denk dan bijvoorbeeld aan hoe en wanneer subsidies aanvragen of aan het volgen van webinars. Dat is enorm belangrijk. Die instrumenten moeten zeker toegankelijk zijn en blijven. Voor een heel groot stuk kan op die manier – en dat werd nog niet aangehaald – de administratieve last verminderen. Administratieve last is toch in heel wat sectoren, ook bij ons, een bron van stress.

Ik ben dus heel blij, minister, dat u daar aandacht aan besteedt en dat blijft monitoren. Zoals u aanhaalde: digitalisering is enorm belangrijk geworden en zal zeker niet aan belang verminderen, integendeel, niet alleen in landbouw, maar in heel wat sectoren. Ik neem aan, minister, dat u dit blijft monitoren, misschien ook via de adviseurs van Boeren op een Kruispunt, die regelmatig ook bedrijfsbezoeken doen en wellicht ook het thema digitalisering meenemen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, een beetje in dezelfde lijn sluit ik aan bij het belang van digitalisering. Het is goed om te zien dat digitalisering echt z'n opmars vindt en dat er ook heel wat toegang komt voor mensen die de weg naar de digitale trein vroeger wat moeilijker vonden. Ze kunnen uiteraard via een aantal partners, zowel 'in house' – familie – als extern – Boeren op een Kruispunt – dan wel tegen betaling de weg vinden. Maar we moeten hen verder ondersteunen en de drempels detecteren. In welke mate kan het agentschap Inter eventueel ondersteuning bij de digitale toegankelijkheid bieden?

College Grosemans had het ook al over de administratieve vereenvoudiging. We kennen ook de weg naar het e-loket. De landbouw was een van de eerste sectoren die met digitalisering echt aan de slag ging. Maar de vereenvoudiging daarvan was een lang proces. Uiteindelijk heeft dat wel zijn vruchten afgeworpen.

Er is toen voor gekozen om permanent te monitoren en bij te sturen. Twee legislaturen geleden was er een meerjarenactieplan om die administratieve last in de land- en tuinbouw met 20 procent terug te dringen. We zijn daar ook in geslaagd. Minister, moet u dat niet opnieuw bij de hand nemen, opnieuw opstarten, om op die manier de vinger aan de pols te houden? Ik dank u.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De problemen zijn hier nog niet helemaal opgelost. Maar ik heb de meeste vragen gehoord. Blijkbaar is de wifi in het gebouw vernieuwd, waardoor ik problemen ervaar.

De voorzitter: Het is blijkbaar verbeterd.

Minister Hilde Crevits: Ja, erg verbeterd. *(Gelach van minister Hilde Crevits)*

Misschien moeten ze mijn toestellen eens heropstarten. Dat zou een oplossing kunnen zijn.

Ik dank jullie voor de aanvullende vragen. Mijnheer De Roo, het is evident dat we blijvend moeten inzetten op digitalisering. We moeten er hierbij, net zoals in alle andere sectoren, ook wel over waken dat we elke boer mee hebben. Daarom heeft het departement al jaren een project rond e-communicatie lopen. Ook het valoriseren van data is een opportuniteit. We hebben het project DjustConnect van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) dat hieraan kan bijdragen om datastromen bij elkaar te brengen en toch tegelijk de boer eigenaar te laten blijven van de data. Want dat is superbelangrijk en de boeren zijn er ook extreem gevoelig aan.

Collega Grosemans, de boeren vinden de weg naar de website voor de subsidies wel. Er wordt immers zeer, zeer actief gecommuniceerd over de nieuwe oproepen, over de deadlines, over de indieningsdata. Onze landbouworganisaties doen natuurlijk spectaculair veel voor de ondersteuning van hen allemaal. Dat is positief, want ook hun bereik is bijzonder groot.

Collega Talpe, vereenvoudiging is inderdaad een belangrijk aandachtspunt. We zijn ook afhankelijk van de alsmaar complexere Europese regelgeving. In het kader van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) zullen we een systematische eenvoudigheidstoets uitvoeren om ervoor te zorgen dat de maatregelen niet alleen doelgericht en betaalbaar zijn, maar ook controleerbaar en uitvoerbaar. Voor dat e-loket wordt nu ook heel sterk ingezet op demofilmmpjes. Zo werd dat bijvoorbeeld bij de lancering van de nieuwe VLIF-toepassing (Vlaams Landbouw-investeringsfonds) recent zeer actief ingezet om te vermijden dat de boeren de weg kwijt zouden geraken.

Dus: wordt vervolgd. Er staat nog heel wat op stapel.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Voorzitter, ik vond het interessant dat er een wending werd genomen richting administratieve last en administratieve vereenvoudiging. Je moet dan natuurlijk altijd bekijken op welk vlak je administratief zult vereenvoudigen en waar die last terechtkomt. In die eerste fase van de digitalisering de afgelopen jaren hebben we vooral gezien dat die terechtkwam bij land- en tuinbouwers of bij hun adviesbureaus, om digitaal een aantal gegevens in te voeren. Het is nu inderdaad zaak om die digitalisering ook aan te wenden om systemen slim met elkaar te kunnen laten communiceren. Ik heb het dan over overheidssystemen. Uiteraard moet daarbij, zoals de minister zei, de privacy-wetgeving in acht worden genomen.

Er is dus nog veel werk aan de winkel. Laten we daar allemaal onze schouders onder zetten. Ik dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe malaise in de varkenssector
– 1774 (2020-2021)**

**VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de crisis in de varkenshouderij
– 1780 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik hoop dat er geen interferentie komt, want ik ben fysiek aanwezig in de commissiezaal. Ik ben even weggelopen uit de commissie Welzijn.

Minister, ik heb begrepen dat u gisteren op bezoek was bij een veggiebedrijf. Vandaag wil ik het met u even hebben over de varkenssector en meer bepaald over de crisis in de varkenssector.

U zult het met mij eens zijn dat er helaas opnieuw nieuwe berichten komen vanuit de varkenssector dat heel wat varkenshouders op hun tandvlees zitten. Veel heeft natuurlijk te maken met de uitbraak van de varkenspest in september 2018. Iedereen – of althans iedereen in deze commissie – weet dat de varkenssector voor een groot stuk afhankelijk is van de export. Die export viel stil. Ondertussen is de varkenspest wel verdwenen, maar de export herstelt zich niet.

Er is natuurlijk ook het gegeven van de coronapandemie, die toch ook een rol speelt en waardoor de export sterk verminderd is. De prijzen van de veevoeders zijn ondertussen ook fors gestegen. Helaas is dit geen fysieke vergadering, maar ik heb hier een aantal grafieken bij mij, onder andere van de FOD Economie, waar u perfect kunt zien welke wending de voederprijzen en de consumptieprijzen, maar ook de varkensprijzen in de afgelopen jaren hebben aangenomen. Ik wil misschien kort de woordvoerder van het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) citeren: “Deze situatie zorgt voor een bloedbad bij de varkenshouders, na de problemen met AVP en de lagere bezetting van arbeiders in de slachthuizen door Covid-19 vragen we dringend maatregelen om de sector te ondersteunen. (...) De verliezen in de sector zijn immens.” Nochtans stijgt de prijs van het varkensvlees volgens ABS – en wij kunnen dat zelf als consument vaststellen – in de winkels, terwijl de producenten steeds een slechte prijs blijven krijgen.

Het debat is een debat dat ik hier al jaren en jaren voer: wat er allemaal blijft plakken in de keten. Tegen dat een product van bij de producent tot bij de consument in de winkel ligt, daar zitten heel wat actoren tussen. Het ketenoverleg heeft eigenlijk nooit voor een oplossing gezorgd. Ik weet ook wel dat daar een federale component in zit. Ik herinner mij dat de huidige minister van Justitie – dacht ik – vroeger een ketenoverleg over de prijzen en dergelijke ging organiseren, maar dat is er nooit van gekomen, denk ik. In het buitenland is er ook heel wat aandacht – toch in de business – voor de varkensprijzen in ons land. Ik wil nog een kort citaat aanhalen van een vakblad, Pigbusiness: “Belgische varkensprijzen zijn verontrustend en de markt is ontregeld. (...) De varkensprijzen blijven in België historisch laag en gaan zelfs tot onder de euro. Ze zijn lager dan in Nederland en zelfs lager dan in Duitsland waar ook nog AVP heerst. Wat is er in België aan de hand? Wat moet gebeuren om de prijs naar boven te krijgen? Waarom gaat nu pas een vertegenwoordiger naar China?”

Vandaar dat ik u toch een aantal vragen wil stellen, minister. Hoe beoordeelt u de malaise in de varkenssector? Wat is uw analyse? Wat zijn de redenen van de malaise in de varkenssector? Welke initiatieven wilt of kunt u nemen? Op welke manier kunt u de sector ondersteunen? Wilt u in overleg gaan met alle actoren van de keten?

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Of we het nu een malaise noemen of een crisis, het probleem is er. De varkenssector zit in woelig vaarwater. De uitbraak in Wallonië een tijdje geleden leidde tot een exportverbod naar de belangrijkste Aziatische markten en trof daardoor economisch vooral de gedomesticeerde varkenshouderij, die zich dan weer nagenoeg volledig in Vlaanderen situeert. Er was dan ook in Duitsland een uitbraak van varkenspest, waardoor onze belangrijkste afzetmarkt getroffen werd en we een neerwaartse prijsdruk kennen en uiteraard ook minder afzetmogelijkheden. Ondertussen zijn we officieel varkenspestvrij, maar de export naar niet-EU-landen start maar niet op. We blijven daar dus aanmodderen.

Door al die toestanden zitten we met een prijshandicap voor ons product. Volgens het Algemeen Boerensyndicaat vielen de noteringen bij ons 5 tot 6 procent lager uit ten opzichte van onze buurlanden. Eind 2019 en begin 2020 – net voor de coronapandemie – was er enig voortuitzicht, er was wat zuurstof, de prijzen gingen omhoog. Maar dat was maar van korte duur, want we weten allemaal wat er sindsdien is gebeurd. We hadden een lagere bezetting van arbeiders in de slachthuizen en ook de sluiting van de horeca. Dit zorgde ervoor dat de prijzen naar een absoluut dieptepunt zakten.

De prijs situeert zich volgens mijn gegevens rond de 80 cent per kilogram. Dat is een historisch laag niveau. Daarbovenop zijn de voederprijzen fors gestegen. De varkenshouders worden als laatste schakel in de keten weer het sterkst geraakt. De prijzen zijn in de handel wel gestegen. Het maakt de vraag naar een betere verdeling van de winsten in de hele ketting andermaal actueel.

Minister, hoe schat u de actuele crisis in de varkenshouderij en de gevolgen ervan voor onze varkenshouders op korte en middellange termijn in?

Welke maatregelen neemt u om de varkenssector te ondersteunen?

Neemt u een initiatief om het ketenoverleg aan te moedigen tot overleg en het zoeken naar oplossingen voor een betere vergoeding voor hun producten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's Sintobin en Talpe, de kwestie is inderdaad zeer acuut. De situatie in de varkenssector is inderdaad niet goed. Ik volg dit uiteraard net als jullie van nabij op. De varkenssector heeft het de voorbije periode op verschillende fronten zwaar te verduren gehad, gaande van de gevolgen van Afrikaanse varkenspest (AVP) tot de gevolgen van COVID-19.

Tijdens het voorbije jaar zijn de verkoopprijzen voor varkens, na een goede prijszetting in het begin van 2020, volledig weggezakt doorheen het jaar. Onder meer de sluiting van de horeca, de logistieke belemmeringen in de export en de opgelopen slachtachterstand hebben hier een rol in gespeeld. Deze lage varkensprijzen, gecombineerd met een structurele achterstand in export ten opzichte van onze buurlanden ten gevolge van de Afrikaanse varkenspest, brengt onze varkenshouders in een heel moeilijke positie.

De recente heropleving van de varkensprijzen de afgelopen weken zijn dan wel hoopgevend, maar in combinatie met de stijging van de voederkosten blijft het

perspectief op een echte heropleving vooralsnog beperkt. We hebben een uitgebreid gesprek gehad met een aantal boeren. Heel specifiek in de sector is dat het een jaar duurt voor men het effect ziet van een verminderde inseminatie. De omzet blijft, de prijzen zakken ineen, maar de voedselprijzen stijgen. Deze sector ziet in deze grote crisis zijn vaste kosten ook nog eens stijgen. De varkens kunnen niet zonder eten. Dat maakt dat onze steunmechanismen nu voor hen minder adequaat zijn.

Mijn diensten monitoren van nabij de situatie inzake de slachtachterstand, die ondertussen weggewerkt lijkt. De AVP-vrije status die België ondertussen eind vorig jaar opnieuw heeft ontvangen, moet leiden tot een gestage toename van handel naar derde landen, al ben ik er mij van bewust dat de grote bestemmingen zoals China en Zuid-Korea nog niet onmiddellijk beschikbaar zijn voor Belgisch varkensvlees.

Ik erken absoluut de moeilijkheden in de sector. Op Vlaams niveau kunnen landbouwbedrijven die kampen met liquiditeitstekorten, bij het Vlaams Landbouw-investeringsfonds (VLIF) een tijdelijke waarborg aanvragen indien ze nood hebben aan bijkomende overbruggingskredieten. Bedrijven kunnen nog tot 30 september een steunaanvraag indienen, mijn diensten zullen de nodige acties ondernemen om de bekendheid van dit instrument bij de landbouwers én de banken te verhogen. Het wordt immers niet echt gebruikt, niet zoals we zouden willen.

Daarnaast worden binnen het VLIF de doorlooptijden van VLIF-investeringsdossiers zo kort mogelijk gehouden, om op die manier tegemoet te komen aan liquiditeitsstekorten die kunnen ontstaan op bedrijven. Daarnaast zijn de diverse VLAIO-steunmaatregelen (Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen) toegankelijk voor landbouwers indien ze aan de voorwaarden voldoen. Op 15 februari was daarvan al meer dan 5,5 miljoen euro uitgekeerd aan landbouwbedrijven en aanverwanten.

De inspanningen die we doen met het Vlaams Centrum voor Agro en Visserij-marketing (VLAM) om de heropleving van de export te versnellen, werpen al hun eerste vruchten af. Zo is de export naar de Filipijnen opnieuw opgestart. Ook het Verenigd Koninkrijk is een belangrijke afzetmarkt voor deze sector.

In het kader van de brexit heb ik gisteren nog samengezeten met mijn federale collega, David Clarinval, bevoegd voor het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) en met mijn Waalse collega, Willy Borsus. We hebben afspraken gemaakt om het FAVV en VLAM onze bedrijven goed te laten ondersteunen. Er zou ook nog een webinar komen. Verder is er ook een grote zorg voor de fytosanitaire certificaten die vanaf 1 april in werking treden en waardoor een controle ter plaatse door het FAVV van iedere vracht in principe nodig zal zijn. Dat zou de situatie een stuk moeilijker kunnen maken, maar we proberen daar heel proactief op te werken.

Op Europees niveau bepleit ik samen met mijn administratie het nemen van gepaste maatregelen voor de interne markt. Ik moet er wel aan toevoegen dat daar op dit ogenblik geen gehoor aan gegeven wordt.

Het is absoluut mijn bedoeling om mij persoonlijk te mengen met het ketenoverleg. Er moet een structurele oplossing worden uitgewerkt voor de moeilijkheden waar onze varkenssector mee geconfronteerd wordt. Die keten moet sowieso weerbaarder worden, zowel structureel als in tijden van crisis. Daarom wil ik graag een faciliterende rol opnemen, met als doel een ketenbreed crisismechanisme uit te bouwen. Ik zal hiervoor op korte termijn de keten samenroepen en dit gesprek opstarten.

Tot slot ben ik ook aan het zoeken naar een mogelijk bijkomend instrument, omdat we inderdaad zien dat veel boeren geen beroep kunnen doen op de VLAIO-instrumenten die nu zijn uitgewerkt. Ze hebben geen 60 procent omzetverlies,

maar ze kampen met een mix van een pak omzetverlies en gestegen kosten. Dat is iets waar de landbouwsector vrij uniek in is in vergelijking met andere economische sectoren. Ik ben aan het bekijken wat we daar kunnen doen, maar dat is natuurlijk niet evident, omdat we proberen de lat gelijk te leggen voor iedereen. We blijven echter zoeken om daar toch een stukje oplossing aan te bieden.

Maar nogmaals, collega's, dit is slechts een druppel op een hete plaat. Er is een structurele crisis in de sector. Ik heb vanmorgen nog uitgebreid overleg gehad met een aantal boeren. Die mensen hebben wel gezond verstand en zijn mee aan het zoeken. Maar als we natuurlijk zien dat de prijzen in de winkels stijgen terwijl de boeren minder krijgen, dan zit er iets heel grondig scheef. Op politiek vlak is het niet zo eenvoudig om daarop in te grijpen, maar via het ketenoverleg moeten we proberen om die sector weerbaarder te maken.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u de malaise of de crisis – mij om het even, mevrouw Talpe – erkent. Zeker alle West-Vlamingen erkennen dat de varkenssector, in het bijzonder in onze provincie, wordt getroffen. U hebt in uw antwoord de redenen opgesomd: de coronacrisis, de export, het stilliggen van de horeca en dergelijke en de stijging van de voederkosten. Enkele jaren geleden was het de stijging van de dieselprijzen, vandaag is het de stijging van de voederkosten.

U hebt ook een opsomming gegeven van de steunmechanismen via VLIF en VLAIO. Ook de inspanningen van VLAM en het FAVV om de export naar Groot-Brittannië en andere landen te ondersteunen, zijn een goede zaak. Ik ben echter altijd van mening geweest dat de landbouw in de eerste plaats een economische sector is. Wat de steunmaatregelen inzake corona betreft, begrijp ik dat het moeilijk toepasbaar is voor de landbouwsector omdat die een aantal heel specifieke kenmerken heeft. Ik wil u dan ook vragen om binnen de schoot van de Vlaamse Regering te bekijken welke uitzonderlijke maatregelen mogelijk zijn om de sector te ondersteunen. U hebt gelijk dat de lat overal gelijk moet liggen, maar hier hebben we toch te maken met specifieke kenmerken van een zeer belangrijke economische sector.

Ik heb dit antwoord al een aantal keren gekregen, en ik vind het altijd spijtig – maar daar kunt u niets aan doen – dat de Europese Unie geen gehoor wil geven aan het feit dat onze varkenssector in een crisis verkeert. Ik denk dat we ook op Europees niveau verder op tafel moeten kloppen en ervoor moeten zorgen dat het probleem wordt erkend.

Minister, helaas moet ik vaststellen, wellicht samen met u, dat de problemen van het ketenoverleg niet nieuw zijn. Het is een oud zeer. Al vele jaren wordt er gesproken over dat ketenoverleg. We moeten overleggen met iedereen en alle actoren betrekken en ervoor zorgen dat de landbouwers krijgen waar ze recht op hebben. Doorheen de jaren stel ik vast dat dat eigenlijk nog altijd niet het geval is.

Minister, u hebt aangekondigd dat u op korte termijn de actoren van het ketenoverleg bijeen zult roepen. Op welke termijn ziet u dit gebeuren? Wie zal daar allemaal bij betrokken zijn?

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, het water staat onze varkenshouders aan de lippen. Uit uw antwoord blijkt duidelijk dat de alarmsignalen ook tot bij u zijn geraakt. Het is natuurlijk niet vanzelfsprekend als we de verschillen zien met onze buurlanden, waar de prijzen 10 tot 20 eurocent hoger liggen.

Ik ben blij dat u de problemen ter harte neemt. U hebt een hele opsomming gegeven. We zijn weer pestvrij en het slachtafval is weggewerkt. U verwees ook naar extra inspanningen van het VLIF. Ook VLAIO, het FAVV en VLAM steken een tandje bij. We zullen dit goed opvolgen.

Een belangrijk element is dat de export niet weer op gang komt. U verwees naar de Filipijnen en het Verenigd Koninkrijk. Ik wil even polsen naar de stand van zaken van de heropening van de Chinese markt voor ons vlees. Kunt u daar toelichting bij geven?

Ik heb niet alles gehoord over het ketenoverleg. Ik was verstrooid door de kat van collega Joosen, die heel schattig op het scherm kwam. Ik hoorde van collega Sintobin dat dit effectief wordt opgestart. Ik wil zijn vraag dan ook ondersteunen wie daar allemaal aan de tafel zal zitten. Er zit ook structureel iets scheef tussen de prijzen in de supermarkt en wat de houders daar zelf voor krijgen.

Ik wil eindigen met het initiatief van enige tijd geleden, de Vlaamse G30-varkenstop, waar men met alle stakeholders naar structurele hervormingen voor de varkenshouderijen heeft gezocht, en ook naar rendabele prijsmodellen. Ik vraag me af of we dit niet kunnen hernemen nu we voor deze situatie staan.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Gezien de problematiek die zich vandaag stelt, wil ik me aansluiten bij deze vraag om uitleg. Minister, het is duidelijk dat deze problematiek u ook heel na aan het hart ligt. Als overheid is het niet vanzelfsprekend om hierop te kunnen inspelen, maar ik ben toch blij dat u uitdrukkelijk aangeeft extra inspanningen te willen leveren om te zien op welke manier er eventuele bruggen mee kunnen worden gevormd en of er extra ondersteuningsmogelijkheden zijn.

De varkenssector is een sector die is gekenmerkt door een varkenscyclus. Daar worden ook plannen gemaakt en uitgewerkt. We moeten vaststellen dat die cyclus ook vandaag niet meer wordt gevolgd, omdat er externe factoren spelen, zoals de coronapandemie, de varkenspest en het uitblijven van het duurzaam open krijgen van de afzetmarkt, wat toch cruciaal is.

Er doet zich ook een discrepantie voor in de hele keten. Het ketenverhaal klopt vandaag niet meer als we zien dat de prijzen in de winkels stijgen. Bedrijven rekenen in het kader van corona vandaag extra kosten van voeding door, ook aan de primaire sector van de varkenshouderij. Net die primaire, essentiële sector krijgt te kampen met die lage prijzen.

Minister, in het verleden hebben we al meermaals gesproken over het ketenoverleg. Vandaag schiet dat te kort. In het verleden hebben we al voorstellen gedaan voor het aanstellen van een scheidsrechter. Dat ligt wel heel gevoelig in het ketenoverleg en een scheidsrechter heeft ook zijn beperkingen, dat erken ik zeker. Het is belangrijk dat er minstens een solidariteitsconvenant kan worden afgesloten, een engagement naar elkaar om samen de pieken en dalen te kunnen opvangen.

In dezen wil ik u dan ook vragen of u eventueel al pistes voor ogen hebt voor een concrete bespreking met het ketenoverleg. Zijn er al voorstellen gekomen?

Ten slotte wil ik mijn appreciatie en dank uitspreken voor het feit dat u wilt kijken naar eventuele extra ondersteuningsmogelijkheden in het kader van corona. U haalde terecht het heikele punt van die 60 procent aan, ten aanzien van de tuinbouwsector. Kunt u nog eens extra bekijken wat er eventueel mogelijk is?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Voorzitter, minister, vragenstellers, ik dank u. Ik sluit mij in de eerste plaats aan bij de vragen om het ketenoverleg opnieuw op te starten of te verstevigen. Minister, u spreekt over een crisismechanisme. Dat is goed. Maar het gaat natuurlijk over een structureel probleem binnen de landbouwsector, en niet alleen binnen de varkenssector. Het is een algemeen probleem: de prijszetting en de rol die de verschillende actoren in die lange ketens daarin spelen.

De varkenssector is een vrij specifieke sector. De crisis van vandaag is niet de eerste crisis. Collega Rombouts heeft er ook al op gewezen: er is een soort van cyclus. En men vraagt zich af of die cyclus nog altijd dezelfde frequentie zal vertonen als in het verleden. We hebben gezien dat in vorige crisissen heel wat bedrijven met een grote schuldenlast in handen zijn gekomen van voederfabrikanten. Dat is de zogenaamde integratie.

Minister, hebt u cijfers over de integratie binnen de varkenssector in Vlaanderen? Hoeveel landbouwers zijn eigenlijk zelf nog eigenaar van hun bedrijf, van hun stallen en zijn op die manier nog autonome bedrijfsleiders? Of hoeveel van onze varkensboeren zijn werknemer geworden van een veevoederbedrijf?

Minister, hebt u er enig idee hoeveel van de bedrijfsleiders in deze crisis, dus sinds 2018, de stap hebben moeten zetten van het hebben van een autonoom bedrijf naar het verkopen van het bedrijf of het uit handen geven van het bedrijf van de stallen aan een integrator, een moederbedrijf? Zijn er daarover cijfers? Hebt u enig idee wat het effect is geweest van deze crisis op een aantal varkensboeren die die stap noodgedwongen hebben moeten zetten omdat ze niet meer in staat zijn om hun schulden af te betalen?

Ik heb verder nog een eerder informatieve vraag. Naar aanleiding van de coronacrisis hebben we ook een discussie gevoerd over overschotten op de markt. Die discussie ging erover of het nu verkieslijk is om overschotten bijvoorbeeld via invriezen te bewaren en later op de markt te brengen. Eén landbouworganisatie was daar voorstander van. Een andere landbouworganisatie pleitte ervoor om te werken aan mechanismen om de productie op zulke momenten te verlagen, er een stop op te zetten zodat er geen overschotten worden gegenereerd. Ik vraag me af of dat in de varkenssector ook een rol heeft gespeeld op het vlak van de prijsvorming. Zijn er door de coronacrisis noodgedwongen overschotten gecreëerd die nu op de markt worden gebracht? Is er een evaluatie mogelijk van het beleid dat op dat vlak werd gevoerd? Speelt dat hierbij ook een rol? Dat is een eerder informatieve vraag. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Varkenshouderij is een sector die de laatste maanden al meermaals besproken werd in deze commissie. Dat is ook nodig. Het verkrijgen van de status varkenspestvrije zone heeft uiteraard effecten, maar het heeft ook tijd nodig. Die effecten zullen we dus pas op langere termijn zien.

Minister, u volgt de situatie van heel nabij op. U gaf ook toelichting over de maatregelen die momenteel worden genomen. De Vlaamse Regering speelt daarbij volgens mij wel degelijk kort op de bal. Maar mogelijk zijn er nog bijkomende zaken die we kunnen realiseren. We moeten inderdaad eerlijk zijn: ook vóór de varkenspest was de toekomst van onze Vlaamse varkenshouderijen een bezorgdheid in deze commissie. Verschillende collega's hebben het al aangegeven: ook vorige legislatuur zijn er daarover heel wat vragen gesteld. We mogen de inzet voor die structurele maatregelen dan ook zeker niet uit het oog verliezen. Zo valt er voor de toekomst absoluut meer te halen uit het ketenoverleg.

We moeten ook zoeken naar groeikansen, specialisaties, niches. Het in de markt zetten van onze Vlaamse producten als Vlaamse kwaliteitsproducten: daar ligt

volgens mij wel nog een economisch potentieel. Als dat economisch potentieel daar nog zit, dan moeten we dat proberen te realiseren.

Als laatste blijft uiteraard de export heel belangrijk voor de sector, het openen van nieuwe markten en het heropenen van de bestaande. Over dat laatste vroeg ik mij af of u daar iets concreter over kunt zijn en of u iets meer toelichting kunt geven.

Bart Dochy (CD&V): Ik denk dat het belangrijk is dat de drie aspecten naast elkaar bekeken worden. In eerste instantie het federale luik, met het ketenoverleg. Ik ben blij dat u zich ook engageert, minister, om daar vanuit Vlaanderen mee aan te trekken, om daar toch tot een structurele aanpassing te komen om de verdeling van die winstmarges binnen de keten op een of andere manier te solidariseren. Ik weet dat dat zeker niet evident is, maar alle pogingen daaromtrent zijn natuurlijk belangrijk en waardevol.

Ten tweede: het Europese luik. Inderdaad, gaan aankloppen bij Europa dat geen antwoord biedt, is frustrerend. Maar ik zit nog altijd met de vraag of we in de toekomst gewapend zijn tegen een eventuele nieuwe varkenspestuitbraak in het zuiden van het land, wetende dat daar meer wilde varkens lopen dan in Vlaanderen, om te voorkomen dat we opnieuw meegesleurd worden in de status van niet-varkenspestvrij op het moment dat daar eventueel opnieuw een wilduitbraak zou gebeuren.

Ten derde: wat u natuurlijk zelf, samen met de Vlaamse Regering, in handen hebt, is de eventuele coronacompensatie. Het is evident dat het voor de varkenssector niet gemakkelijk is om aan die 60 procent omzetsdaling te geraken, gelukkig maar. De hoofdreden is natuurlijk dat die dieren gevoederd blijven worden. De kostprijs van die voeders blijft doorlopen. Dat is ook een groot aandeel in de omzet, kosten zijn ook een onderdeel van de omzet. De opbrengsten worden naast elkaar gezet. De omzet wordt dus bekeken vanuit wat er omgaat in het bedrijf. Het is dus niet mogelijk om te stoppen met voederen, wat men in een ander bedrijf wel kan. Als de horeca sluit, stopt men ook met het aankopen van producten en stopt men met het personeel te betalen, bij wijze van spreken. Hier moeten de dieren verder verzorgd worden, moeten de dieren verder gevoederd worden. Dat is natuurlijk de reden dat het zeker specifiek is en niet evident om aan die 60 procent omzetsdaling te komen. Een klein lichtpuntje misschien, voor de mensen die de markt volgen: de biggenprijs is de jongste weken wat aan het aantrekken, maar daar zouden andere specifieke redenen voor kunnen zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor de grote interesse en betrokkenheid van iedereen bij de problematiek, soms vanuit een andere invalshoek, maar de betrokkenheid is heel groot.

Collega Sintobin, de landbouw is uiteraard een economische sector, dat staat ook in ons regeerakkoord. Maar u hebt het zelf gezegd: het is een sector die met levende materie werkt en die dus absoluut niet gemakkelijk zijn productie kan aanpassen. Dat is net de reden waarom we naar oplossingen zoeken.

Het Europese niveau: daar heeft de commissaris voor Landbouw nu recent aangegeven dat er wat hem betreft weinig ruimte is om steunmaatregelen te activeren. Maar we blijven aandringen om daar toch doorbraken in te krijgen.

Het ketenoverleg: voor mij is het eigenlijk van belang om dat net nu wel te doen. Als de prijzen stijgen en het weer beter gaat, hebben we de neiging om te zeggen dat het allemaal niet nodig is. Maar net nu is het wel nodig. Eigenlijk moet je zo'n ketenoverleg net gaan intensifiëren in periodes waar het goed gaat, om gewapend te zijn op het moment dat het slecht gaat. Nu zitten we in een situatie dat, als het

slecht gaat, er overal paniek is. De meeste boeren erkennen dat ook, denk ik. Het zal straks misschien een beetje beter gaan, de biggenprijs is inderdaad wat aan het aantrekken, maar dat is een reden om dat ketenoverleg nu opnieuw op te pikken. Ik ga mijn eigen kracht daarin ook niet overschatten. We moeten realistisch zijn. Maar ik kan het wel faciliteren, en daar hoop ik toch wel wat uit te kunnen halen. Voor mij is het echt van belang dat er een structurele reflectie gebeurt, om duurzamer te werken naar de toekomst toe.

Mevrouw Talpe, VLAM en het FAVV zijn intens bezig met de heropening in China. Dat is sowieso een werk van lange adem omdat China de link legt met andere zaken zoals het 5G-dossier. Soms zijn die linken bijzonder. VLAM mikt nu qua timing op het najaar, maar we zullen dat in de komende maanden intens moeten opvolgen. Het is wel positief dat de Filipijnen terug open zijn, dat is een belangrijke afzetmarkt voor ons.

We nemen de aanbevelingen uit het rapport van de G30 ter harte. Een aantal zaken zijn opgenomen in mijn strategie Vlaamse kost, lokale kost. We bekijken wat we daar nog extra kunnen uithalen. Onze Vlaamse kost bouwt voort op de G30.

Mevrouw Rombouts, ik wil eerst iedereen aan de tafel brengen. De sector heeft mij gemeld dat het Ketenoverleg heel recent is samengekomen, maar dat er geen nieuwe acties of afspraken uit zijn voortgevloeid. Dat klinkt voor mij vrij deprimerend. Ik neem uw suggestie zeker ter harte.

We werken stap per stap voor wat betreft de inspanningen van de keten. De belangrijkste partners in het Ketenoverleg zijn uiteraard de ketenpartners zelf. We kunnen dat ondersteunen maar ze zullen zelf resultaat moeten boeken.

Het Ketenoverleg, mijnheer Steenwegen, is een privaat initiatief waar noch het federale noch het gewestelijke niveau rechtstreeks bij betrokken zijn. Als ik een initiatief neem, is dat omdat ik echt wel wil faciliteren wat we willen bereiken. De overheid zelf beslist echter niet in het Ketenoverleg. Dat is het eigene eraan. Ik merk wel dat de dynamiek groeit. De heer Sintobin verwees ernaar, ik ben gisteren naar een West-Vlaams bedrijf geweest dat plantaardige eiwitten verwerkt. Het enthousiasme daar was groot. Men is ook daar een keten aan het maken. Hoe kan men meer mengen? Hoe kan men tot een cluster komen? Er lopen heel wat initiatieven. Maar zeker in de varkenssector is de crisis heel heel groot.

Mijnheer Steenwegen, de uitdaging is absoluut om op korte termijn de crisis het hoofd te bieden, maar ook op lange termijn om weerbaarder te worden voor de toekomst. De cijfers over de verschillende bedrijfsstructuren heb ik nu niet beschikbaar. Ik stel voor dat u daar een schriftelijke vraag over stelt. Het zal enig onderzoekswerk vragen.

Er zijn Europese maatregelen tegen overschotten zoals tijdelijke opslag en uit de markt nemen van grote hoeveelheden, om die later weer op de markt te brengen. Europa heeft die maatregelen niet geactiveerd voor de varkenssector. Daar zitten we vandaag met grote problemen.

Mevrouw Joosen, we moeten zowel op korte als lange termijn aan oplossingen werken samen met de sector. Op korte termijn zitten veel varkensboeren nu in een heel moeilijke situatie. Op langere termijn zoek ik naar mechanismen om weerbaarder te worden en zich collectief in te dekken tegen marktrisico's. Producenten- en brancheorganisaties kunnen hier soelaas bieden.

Voorzitter, onze aandacht gaat ook naar de vrije status om een aantal markten te heropenen. Ik wil die vrije status inzake de varkenspest te allen tijde behouden.

Het is heel complex met de kortetermijnuitdagingen, de structurele problemen en de export waar we ook afhankelijk van zijn, plus de horeca. Als die terug opengaat, krijgen we opnieuw afzetmarkten. Ik hoor sommigen zeggen dat ze maar minder varkens op de wereld moeten zetten, maar zo simpel ligt dat niet. Dat duurt een jaar. Dan zitten we misschien alweer met een draaiende sector en hebben we er te weinig! Het is niet zo gemakkelijk als het lijkt, zeker niet voor de varkens. Wees maar eens een varken deze dagen.

De voorzitter: Dank u voor de suggestie, minister. (*Gelach van de voorzitter*)

De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): 'Wees maar eens een varken', ik voel mij niet echt aangesproken, minister.

U hebt gelijk, natuurlijk: dat is een perceptie die leeft bij mensen die weinig afweten van de varkenssector. Het is niet van vandaag op morgen dat je beslist om geen varkens meer te produceren, dat kan zomaar niet.

De belangrijkste zaken die ik onthoud, zijn dat we onze inspanningen voor de exportmarkt moeten intensifiëren. Ik denk dat het niet evident is om al die markten weer te veroveren. Het is een goede zaak wat de Filipijnen betreft. Maar inderdaad, als je kijkt naar China waar ze van alles en nog wat aan elkaar koppelen: misschien kunnen wij dat ook omgekeerd met hen doen.

Ik ben blij dat u initiatief wilt nemen in het ketenoverleg. Het is natuurlijk wel een beetje eigenaardig dat wij en de federale overheid daar niet echt bij betrokken zijn, al was het maar zijdelings. U hebt gelijk wanneer u stelt dat we het ketenoverleg niet alleen moeten activeren wanneer het slecht gaat met de sector, maar dat dat eigenlijk een structureel gegeven zou moeten zijn.

Tot slot wil ik u, minister, nogmaals oproepen om binnen de schoot van de Vlaamse Regering te bekijken welke extra steunmaatregelen mogelijk zijn voor de landbouwsector in verband met corona, omdat – u hebt het zelf aangewezen – de situatie helemaal anders is dan in andere economische sectoren.

En helemaal tot slot: mocht u er samen met de Vlaamse Regering nu vrijdag op het Overlegcomité voor pleiten om de restaurants en de horeca te openen, dan zou dat alvast voor deze afzetmarkt wat soelaas kunnen brengen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Het is goed dat we deze bezorgdheid allemaal samen delen en dat we beseffen dat het zeker minstens vijf voor twaalf is. We hebben hier gesproken over de toegang tot de afzetmarkten. Ik denk dat we daar inderdaad volop moeten op inzetten. Het is natuurlijk bedroevend dat landen zoals China daar voorwaarden of andere dossiers aan koppelen. Wij doen dat omgekeerd ook wel, maar dan gaat het over mensenrechten en is het toch iets nobeler om die eisen te gaan stellen. Maar goed, laat ons daar verder op inzetten. Ik denk dat het superbelangrijk is dat we die afzetmarkten toch zo maximaal mogelijk kunnen heropenen.

Anderzijds is het ketenoverleg heel belangrijk. Ik ben blij van u te horen dat het structureel zou moeten, in goede en in slechte tijden. Het is belangrijk dat we die band aanhouden en dat we daar ook een beetje mee aan het roer proberen te staan om dat levendig te houden.

Tot slot: het West-Vlaams enthousiasme is altijd groot, minister.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de labeling van duurzame landbouwproducten – 1781 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, ik wil het hebben over een studie van de KU Leuven bij een 20.000 consumenten uit 18 Europese landen, waaruit blijkt dat landbouwers het meeste vertrouwen krijgen van consumenten, en dit in vergelijking met andere sectoren binnen de voedselsector. Dat de coronacrisis het feitelijke belang van de landbouw als strategische sector duidelijk maakte, heeft daar zeker toe bijgedragen. Concreet toont die studie aan dat er een stijging is van het consumentenvertrouwen bij zowel landbouwers, maar ook bij retailers, voedselverwerkingsbedrijven en autoriteiten. We zien dat de stijging het minst groot is bij de landbouwers, maar dat is omdat zij al een groot vertrouwen kregen. De verwerkingsbedrijven en autoriteiten krijgen dan weer wat minder vertrouwen als je het globaal bekijkt.

Wat concludeert het onderzoek ook? Consumenten willen steeds meer die duurzame producten kopen, maar het vertrouwen in die producten ligt erg laag. Een van de redenen daarvoor zijn de verschillende labels die op de markt bestaan, waardoor men door de bomen het bos niet meer ziet. Die wildgroei, die onoverzichtelijkheid van allerhande labels was in het verleden ook al vaker het voorwerp van kritiek. De onderzoekster zegt dat er een belangrijke rol voor overheden is om een duidelijke labeling te voorzien bij duurzame producten en ze verwijst onder meer ook naar de Europese Green Deal, waar men werkt aan een meer geharmoniseerde labeling. Er is daar dus wat werk aan de winkel.

Ik wil u hierover dan ook een aantal vragen stellen.

Hoe schat u de resultaten in van de Europese studie over het consumentenvertrouwen in onze landbouwproducten? De wildgroei van het aantal labels rond duurzame producten is een oud zeer. Hoe wilt u komen tot meer uniformiteit en vereenvoudiging in het aantal labels? Wat verwacht u van het Europese niveau met het oog op de harmonisering van de labeling? Zult u dit aankaarten tijdens Europese ministerraden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het klopt dat het EIT Food Trust Report, waar onder meer de KU Leuven aan heeft meegewerkt, een toename in vertrouwen vaststelt in de landbouwers. Zoals u ook aangeeft, is dit een breed opgezet onderzoek, waarbij consumenten verspreid in heel de EU bevraagd zijn en ook consumenten in een aantal andere landen.

Ik vind het zeer bemoedigend dat binnen de voedselketen de landbouwers het meeste vertrouwen genieten. Twee derde van de respondenten vertrouwt hen. Dat ligt een stuk boven de andere spelers in de keten, die rond 50 procent schommelen. Als minister van Landbouw ben ik blij met die resultaten en wil ik enthousiast meewerken om dat percentage te doen stijgen.

Onderzoeken van het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) bevestigen bovendien deze trend. Uit een recente bevraging van VLAM blijkt dat de Vlaming het belang van een sterke inlandse land- en tuinbouw beseft: 86 procent vindt dit belangrijk. Daarnaast geeft 82 procent aan bewondering te

hebben voor landbouwers en zegt 78 procent een positief beeld te hebben over land- en tuinbouw. Er is wel wat bezorgdheid over milieuaspecten: 33 procent meent dat de land- en tuinbouwsector milieuvervuilend is. 70 procent denkt wel dat de land- en tuinbouwsector de jongste jaren met steeds meer respect voor het milieu produceert en maar liefst 81 procent dat landbouw hier in de toekomst een positieve bijdrage kan leveren.

Uit hetzelfde VLAM-onderzoek blijkt dat de coronacrisis het consumentenvertrouwen in inlandse land- en tuinbouwproducten versterkt heeft. Als belangrijkste redenen om voor inlandse voedingsproducten te kiezen, geven de Vlamingen de steun aan de inlandse economie en het milieu aan. Waar vroeger vooral het milieu steeds vaker als argument werd aangegeven om lokaal te kopen, is dat nu vaker de steun aan lokale economie.

Een ander bewijs van het stijgende consumentenvertrouwen is het boomen van de omzet in de korte keten. De omzet van de hoevewinkel en de boerenmarkt steeg in het tweede kwartaal van 2020 met maar liefst 88 procent ten opzichte van dezelfde periode het jaar voordien. Dat is spectaculair.

VLAM voerde in november 2020 een diepteonderzoek over het thema duurzaamheid. In december organiseerde VLAM een webinar over de impact van COVID-19 op het aankoop- en consumptiegedrag van de Belg.

Er heerst wantrouwen omdat er een overvloed is aan labels, complexe informatie en claims vanuit verschillende stakeholders. Consumenten zetten momenteel hoofdzakelijk kleine en gemakkelijke stappen, zeker wanneer die op een of andere manier aangemoedigd worden of wanneer het hen gemakkelijk wordt gemaakt. In de afwegingen die de consument maakt tijdens het winkelen, moet duurzaamheid het nog vaak afleggen tegenover andere aspecten die hem een groter voordeel opleveren.

Er is dus nood aan duidelijkheid over het concept duurzaamheid. Eenduidige communicatie en een uniform label met betrekking tot duurzaamheid kan volgens de consument helpen. In het project 'Voedsel verbindt boer en burger' dat VLAM in mijn opdracht coördineert, zitten 23 voedingsfederaties, van landbouw tot horeca, samen om die gevoeligheid voor lokale en duurzame producten te verhogen. Een van de toekomstige projecten hierin kan de labeling zijn.

Er zijn een aantal pistes zoals het vooropstellen van duidelijke criteria, het ontwikkelen van 'umbrella'-labels die verschillende bestaande labels groeperen aan de hand van deze criteria. Ik geloof ook sterk in een Europese aanpak op dit vlak. In een eengemaakte markt kan dit het best Europees geregeld worden, maar zo ver zijn we nog niet.

De Farm-to-Forkstrategie zet in op de bevordering van duurzame voedselconsumptie. Om dit te doen zal de Europese Commissie onder meer maatregelen voorstellen om consumenten te helpen gezonde en duurzame voeding te kiezen door hen beter te informeren. Dat vereist ook een duidelijke en uniforme etikettering.

De Nederlandse overheid heeft in december 2020 een Europese conferentie georganiseerd waar de eerste discussies over labeling zijn gevoerd. Dat was het startpunt van Europese werkgroepen waarbij de criteria en vorm van deze labels verder afgestemd worden. Het uiteindelijke doel van dit label is te komen tot een systeem dat vrijwillig en internationaal kan worden gebruikt en dat orde kan scheppen in alle mogelijke en bestaande labels, onder meer inzake dierenwelzijn. Hopelijk kan dit het startpunt betekenen voor een verdere Europese harmonisering van labels.

Ik zal aandacht blijven hebben voor de problematiek en vooral voor de zorg over een eerlijke, uniforme, ambitieuze en toch haalbare regeling. Mijn diensten werken hier zeer actief aan mee.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, van de bemoedigende resultaten van het onderzoek word ik welgezin. Dat perspectief voor de sector is belangrijk. Uiteraard heeft de boost van de korte keten daar zeker toe bijgedragen.

Transparantie en een duidelijke labeling zijn bijzonder belangrijk. De consumenten willen correct worden geïnformeerd om een weloverwogen keuze te maken van de voeding die ze willen kopen. Op het Europese niveau wordt de benaming steeds belangrijker. Gisteren las ik in de pers dat er mogelijk Europese beperkingen komen voor het gebruik van het woord 'romig' voor bepaalde plantaardige zuivelproducten. Dat is natuurlijk een andere problematiek, maar het leeft toch op welke manier we onze producten presenteren.

Inzake labeling zijn er de voorbije jaren al stappen gezet, zoals de nutriscore. De onderzoekster van de KU Leuven doet op dat vlak de suggestie om zo'n nutriscore uit te werken om de duurzaamheid van een product te categoriseren. Hoe staat u tegenover de suggestie om op die manier met een soort uniformiteit aan de slag te gaan? Ik weet dat dat in combinatie moet gebeuren met de federale minister, maar goed, dat is maar aan de overkant van de straat.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Sorry, maar de wifi op mijn kabinet is vernieuwd, met als gevolg dat het hier niet meer werkt. Ik weet niet wat er aan de hand is en ik ben me al de hele morgen verschrikkelijk aan het opjagen omdat er niets werkt.

De voorzitter: Rustig blijven, minister.

Minister Hilde Crevits: Het is natuurlijk zeer opmerkelijk hoe afhankelijk we worden van zulke toestanden. Ik zal vanavond aan zelfreflectie doen.

De uniformiteit met de nutriscore zal ik opnemen met mijn federale collega. Het is echt van belang om wildgroei te vermijden. Het eindresultaat van het project dat VLAM trekt, moeten we toch afwachten. Ik zal dat meenemen in de volgende stappen rond labeling. Weet dat er een groot draagvlak voor is. Dat is belangrijk om initiatief te kunnen nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over grondwaterwinning door de landbouwsector – 1802 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Minister, ik vertel niets nieuws als ik zeg dat we in Vlaanderen onder andere door de klimaataangelegenheid met een toenemend watertekort zitten. Denk maar aan de laatste zomers. Ook overstroomt er een occasionele beek, zoals we de voorbije maand zagen. We kunnen dus niet ontkennen dat het probleem van het water steeds meer toeneemt en dat het

grondwaterpeil een groot probleem wordt. Dat peil is zich nog steeds aan het herstellen van de droogte van de voorbije zomer.

De cijfers van de laatste jaren onderbouwen wat ik hier poneer. We zullen dus moeten blijven nadenken hoe we beter kunnen omgaan met ons water in Vlaanderen. Alle sectoren en burgers moeten daar inspanningen voor leveren. Dat geldt natuurlijk ook voor de landbouw, temeer omdat die als grote verbruiker van water alle belang heeft bij een betere waterhuishouding in Vlaanderen. Dat blijkt ook uit alle cijfers.

Het is belangrijk dat we zorg dragen voor onze grondwaterlagen. Die krijgen nu immers te weinig kans om zich te herstellen met nieuw regenwater, waardoor ze verdrogen. De intensieve landbouw en veeteelt doen ook een groot beroep op die grondwatervoorraad, wat die reserves mee enorm onder druk zet – niet alleen daardoor, maar mede daardoor.

Er bestaat een captatieverbod op openbare waterlopen in sommige omstandigheden, maar iets soortgelijks bestaat er niet voor grondwaterwinning. Wel worden er met de Blue Deal van minister Demir enkele acties met betrekking tot de landbouwsector geformuleerd om de waterhuishouding in Vlaanderen te verbeteren.

Minister, hebt u zicht op de omvang van grondwaterwinning door de landbouwsector? Overweegt u om in bepaalde periodes of in bepaalde omstandigheden een captatieverbod in te voeren voor die grondwaterwinning?

De landbouwsector is voor een deel afhankelijk van grondwater voor zijn watervoorziening. Is er een analyse gemaakt van welk effect dit heeft op de grondwaterreserves?

Worden er concrete acties ondernomen om de drainage van landbouwgronden te verminderen of duurzamer te maken? Welk resultaat hadden deze acties?

Is er veel vraag vanuit de landbouwsector naar ondersteuning van investeringen die circulair watergebruik realiseren?

Ten slotte: het blijkt ook dat steeds meer landbouwers waterputten aanvragen omdat ze daardoor een lagere premie voor de brede weersverzekering zouden moeten betalen. Bent u op de hoogte van dat gegeven? Hebt u cijfers daaromtrent? Bent u van plan om ter zake bepaalde initiatieven te nemen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vandenhove, ik dank u voor uw interessante vraag. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) rapporteert een verbruik van 55 miljoen kubieke meter grondwater en houdt dit constant over de jaren heen. Het getal komt voort uit een literatuurstudie van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), die uitging van kengetallen per dier en per gewas.

Uit de VMM-heffingendatabank blijkt dat de grootverbruikers landbouw, op basis van NACE-codes (Nomenclature Générale des Activités Économiques dans les Communautés Européennes), 35 miljoen kubieke meter grondwater verbruikten in 2014.

Het vergunde jaardebiet voor de boeren bedraagt 75 miljoen kubieke meter, waarvan 36 procent diep grondwater, 55 procent ondiep grondwater en 1 procent semifreatisch. Van de overige 8 procent is het onbekend.

Een andere bron, het Landbouwmonitoringsnetwerk van het Departement Landbouw en Visserij, waar een extrapolatie gemaakt wordt van steekproefresultaten bij een 650-tal boeren, spreekt van 33 miljoen kubieke meter. Dat zijn cijfers van 2016.

Kwalitatief water is een zeer belangrijke productiefactor in de land- en tuinbouw, dat weten jullie. Het zout- en bacteriegehalte zijn belangrijke aandachtspunten. Om die kwaliteitsreden wordt er in de land- en tuinbouw nog veel grondwater gebruikt. Volgens de cijfers van de VMM uit 2018 maakt het grondwaterverbruik in de landbouw 53 procent uit van het totale grondwaterverbruik in Vlaanderen.

Het komt de gemeentebesturen of provinciebesturen toe de grondwaterwinningen te vergunnen. Ze vragen daarvoor eerst advies aan de VMM. Voor het uitbrengen van een advies aan de vergunningverlener organiseert de VMM steeds een uitgebreid onderzoek. De draagkracht van de watervoerende laag wordt per aanvraagdossier afgewogen tegen de te vergunnen winning.

Behalve op het gebruik van grondwater zet de land- en tuinbouwsector de laatste jaren ook in op het gebruik van alternatieve waterbronnen, zoals het water dat uit de hemel komt, het hergebruik van gezuiverd afvalwater en het drainagewater, om mee de druk wat te verminderen.

Er zijn verschillende projecten uitgevoerd met landbouwers die het water langer proberen vast te houden door onder andere de plaatsing van stuwen en de omvorming van drainages tot peilgestuurde drainages, zoals Triple C in Essen en Kalmthout.

Eind vorig jaar heb ik een subsidie van 75.000 euro toegekend voor de uitvoering van het EIP-project (European innovation partnership) Waterreserve. In dat tweejarige project gaat de operationele groep, een groep land- en tuinbouwers uit het Mechelse, aan de slag rond de omvorming naar peilgestuurde drainage, rechtstreekse aansluiting van zuiver hemelwater op het drainagesysteem en subirrigatie in combinatie met kleinschalige stuwen.

Daarnaast loopt ook het project 'Van landbouw tot waterbouw', in kader van het LEADER-project (Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale) Kempen & Maasland.

Er zijn ook de Proeftuinen Droogte die collega Demir in het leven heeft geroepen. Het project 'Limburgse Landbouw, Vlaamse Waterbouw' is goedgekeurd. Dat loopt van 9 januari 2020 tot 9 januari 2025. Daarbij zal men de transformatie van klassieke naar peilgestuurde drainage opnieuw bekijken.

Wat uw laatste vraag betreft: onze boeren zetten alsmaar meer in op circulair watergebruik. Investeringsaanpakken die betrekking hebben op het gebruik van grondwater, komen niet in aanmerking voor investeringssteun.

Bij het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) kan er specifiek in het kader van circulair watergebruik steun worden aangevraagd voor opslag van drainwater, opslag en hergebruik van condenswater van warmtekrachtkoppeling (wkk), opvang- en recirculatiesystemen van drainwater voor grondloze tuinbouw in open lucht, enzovoort.

In 2018 werden 462 investeringen geselecteerd die te maken hebben met circulair watergebruik, voor een totaal investeringsbedrag van 3,7 miljoen euro. In 2020 bedroeg het aantal geselecteerde investeringen 643, dus een pak meer, goed voor een bedrag van 6,1 miljoen euro. Het gaat dus wel vooruit.

Daarnaast wordt er bij de oproepen voor VLIF-agrovoedingssteun aandacht besteed aan circulair watergebruik. In 2019 en 2020 zijn een aantal projecten geselecteerd over dit thema, zoals de optimalisatie van waterhergebruik bij de productie van frietjes, ook de buffering van regenwater voor verstandig gebruik bij diepvriesactiviteiten, en de recyclage van gezuiverd afvalwater bij de vleesverwerking.

Tot hier mijn soms wel wat cijfermatige antwoorden.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreid antwoord. Ik denk dat u technisch een goed overzicht gegeven hebt van welke mogelijke steun er op dit moment bestaat en wat daarrond gebeurt. Maar ik zou toch nog eens willen aandringen: bent u van plan om eventueel ook vanuit Landbouw, net zoals dat nu gebeurt vanuit Milieu, een aantal echte beleidsmaatregelen te nemen rond de problematiek van deze watervoorziening en de toenemende droogte? Bij de hoorzitting van het VLIF veertien dagen geleden bleek bijvoorbeeld ook dat er een stijging is van initiatieven tegen die droogte, dat er ook een toename is van landbouwers die samenwerken in coöperaties rond deze problematiek, maar dat de stijging eigenlijk niet in verhouding staat tot het probleem, dat alsmaar toeneemt. Dus in die zin mijn aanvullende vraag: plant u bijkomende, specifieke beleidsmaatregelen in de landbouwsector, die voor een stuk ook aansluiten op de Blue Deal van minister Demir?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het antwoord is absoluut positief. Ook in het kader van de relance zijn er voor waterbeheersing extra projecten voorzien, waarover in de komende periode ook duidelijkheid zal komen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Dank u wel voor het antwoord. Ik kijk uiteraard uit naar die projecten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, en aan Zuhair Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het internationale expertenrapport 'Soil as natural capital' – 1867 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de bodemkwaliteit in Vlaanderen – 1888 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rol van het bodempaspoort – 1894 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Op 8 februari vond het slotevent van de denkerscyclus 'Soil as natural capital' van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB) plaats. Dit slotevent bestond uit een online-symposium waarbij het eindrapport van de denkerscyclus werd voorgesteld. Er

werd bijzondere aandacht besteed aan drie thema's: gezonde bodems voor duurzaam landbeheer in de 21e eeuw, het belang van de bodem bij een veranderend klimaat en de toe-eigening van bodems als een natuurlijk kapitaal.

Een aantal bevindingen vanuit de onderzoekers van dit rapport halen aan dat er geen langetermijnbeleid zou zijn voor de bodem. Men haalt ook aan dat er geen overkoepelende instantie is die de bodemkwaliteit monitort en dat het aangewezen is om de bodem op een holistische manier te gaan monitoren, waarbij men rekening houdt met de chemische, fysische en biologische parameters.

Een van de belangrijkste bodemgebruikers, met name de landbouw, is al langer overtuigd van het belang van een gezonde bodem. Dat is ook logisch, aangezien zij dagelijks met die bodem werken en de effecten daarvan ervaren. Dat er net door de landbouw ook mogelijkheden zijn voor CO₂-captatie, is ook al meermaals bewezen, dat er dus ook daar winsten te boeken zijn. Dat de landbouw daar al langer mee bezig is, is ook te merken aan de vele projecten die rond bodembeheer worden opgezet, zoals Bodembreed, Boer ruimt veld, maar ook Boerennatuur, waar men volop inzet op projecten rond bodem, water en natuur. De landbouw pioniert dus ook op dit vlak en kan ook hier een deel van de oplossing zijn.

Ik heb daarnet al verwezen naar de mogelijkheden van CO₂-captatie en heel het bodemverhaal. Er liggen kansen om extra verdienmodellen uit te bouwen. Ik denk aan de carbon farming, waar koolstofsamenwerkingen kunnen ontstaan tussen bedrijven en de landbouwsector.

Mijn vragen zijn ook gericht aan minister Demir, maar ik veronderstel dat u een gezamenlijk antwoord gaat geven.

Hoe staat u tegenover de aanbevelingen van het rapport?

Hoe wordt de bodemkwaliteit vandaag in kaart gebracht? Zijn er op korte of middellange termijn aanpassingen gepland aan dit systeem?

Tijdens het symposium werd gesproken over het implementeren van een carbon monitoring network. Wanneer is de implementatie opgestart en wanneer zal dit volledig operationeel zijn? Wie zijn de stakeholders die dit netwerk zullen opzetten?

Op welke wijze zal het bodempaspoort tegemoetkomen aan de aanbevelingen van het rapport?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Voorzitter, minister, ik zal niet herhalen wat mevrouw Rombouts al gezegd heeft. Het gaat inderdaad over een studie van de Koninklijke Vlaamse Academie van België. Ik zal vooral focussen op de adviezen daarin met betrekking tot de verbetering van de bodemkwaliteit.

Ze stellen voor om de bodem te erkennen als een publiek goed dat bijdraagt aan het welzijn van iedereen en daarmee landeigenaars en landbouwers te verplichten zorg te dragen voor de bodem. Dat is een ongelooflijk belangrijk uitgangspunt dat ik hier in Limburg ook altijd aanhaal als ik discussieer met de grindsector. Het grind zit in de grond en behoort hen niet toe, het behoort aan iedereen. Dat is precies wat de Koninklijke Vlaamse Academie van België over de landbouwgrond beweert.

Ik kan dat niet genoeg bepleiten. Ik heb dan ook een aantal vragen voor u.

Er wordt momenteel gewerkt aan een bodemkoolstofmoniteringsmechanisme. Wat is de stand van zaken met betrekking tot dit monitoringsmechanisme? Welke eigenschappen worden gemeten?

U bent van plan de Pachtwet te hervormen. Hoever staat u met deze hervorming? Wat is de verdere timing? Het is belangrijk, en ik sta daarachter, dat de pachtwetgeving voor langere periodes geldt.

Welke initiatieven zult u nemen om de landbouwers aan te zetten de kwaliteit van hun landbouwgrond te verbeteren of beschermen? In welke mate wilt u een bodempaspoort invoeren? Zo'n systeem zou kunnen bijdragen – al dan niet gekoppeld aan rechtstreekse inkomenssteun voor de landbouwer – aan meer omzichtigheid en kwaliteit.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Mijn vraag gaat over hetzelfde onderzoek. Het werpt meer vragen op dan het beantwoordt. Ik zal me beperken tot één element, en dat is de nood aan goede data over de bodemkwaliteit.

Er komt dus een bodempaspoort, dat zou alle informatie bevatten over de bodem van een perceel. Die informatie komt deels van de overheid en kan worden aangevuld met informatie van de landbouwer zelf. Het bodempaspoort wordt voorgespiegeld als hét instrument om zicht te krijgen op onze bodemkwaliteit en de inspanningen die door onze landbouwers worden geleverd. Maar het statuut van het paspoort is voor mij vandaag onduidelijk.

Op verschillende momenten – ook in hoorzittingen – zijn experts ons komen vertellen dat het bodempaspoort een nuttige tool kan zijn om bodemkwaliteit op te volgen en er beleid mee te voeren. Zo stelde Amaury Frankl, geograaf aan de UGent, dat een landbouwer die een bodempaspoort voorlegt waaruit blijkt dat hij de bodem goed beheert, beloond zou kunnen worden en omgekeerd. Dat veronderstelt natuurlijk dat die gegevens ter beschikking worden gesteld door de overheid. Ook vanuit de milieubeweging wordt aan dat bodempaspoort een rol gegeven als instrument voor beleid.

We hoorden professor Van Passel tijdens een hoorzitting in onze commissie het bodempaspoort op perceelsniveau een interessant beleidsinstrument noemen. Hij verwees daarbij ook naar professor emeritus Willy Verstraete, voorzitter van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO), die zich decennialang heeft ingezet voor het ontwikkelen van een bodempaspoort om zo bijvoorbeeld een koolstofboekhouding te kunnen genereren en op termijn een goed systeem te hebben voor een vergoeding voor publieke diensten. Maar ook dat veronderstelt dat de overheid toegang heeft tot die gegevens.

In een vakblad lezen we echter dat het cruciaal is dat de landbouwer eigenaar blijft van de data en zelf kiest met wie hij deze informatie wil delen. Die garantie is voor de landbouwsector blijkbaar erg belangrijk want er is wantrouwen. Het zou immers niet de eerste toepassing zijn die eerst als hulpmiddel dient en een aantal jaren later als controle-instrument wordt ingezet.

Bij diverse tussenkomsten hebben uzelf en uw secretaris-generaal aangegeven dat u dit bodempaspoort niet ziet als een beleidstool maar als een tool om de landbouwer te ondersteunen in zijn bedrijfsvoering. Zo verklaarde mevrouw Declercq in de commissie dat het de intentie is van het Departement Landbouw en Visserij om een bodempaspoort op te maken waarbij iedere landbouwer een bodemcertificaat krijgt met een aantal indicatoren die de staat aangeven waarin zijn landbouwgrond zich bevindt. Daarvoor moet de informatie worden samengebracht die zowel bij de overheid als bij de landbouwer zelf aanwezig is. Met deze informatie kan dan op perceelsniveau worden bekeken welke maatregelen nodig zijn om de kwaliteit van de bodem te verbeteren. De analyses zullen uiteraard ook in het bodempaspoort moeten worden verwerkt. Het bodempaspoort moet worden gezien als een evolutief proces dat de landbouwers mee kan ondersteunen in hun

bedrijfsvoering. Ook hier is van een instrument om op Vlaams niveau beleid te voeren dus geen sprake.

Minister, in hoeverre ziet u het bodempaspoort als een beleidsinstrument voor de overheid? De overheid zou dan moeten beschikken over de informatie, bijvoorbeeld over het koolstofgehalte. Of ziet u dit louter als een tool voor onze landbouwers om hun bedrijf beter te kunnen runnen?

Ziet u het bodempaspoort als een hulpmiddel om bijvoorbeeld een beleid te voeren inzake koolstofgehalte in landbouwbodems? Welke andere beleidsinfo zou u nog uit het bodempaspoort willen halen?

Ziet u het bodempaspoort als een bron van informatie om ecosysteemdiensten die landbouwers kunnen verlenen te kunnen monitoren en er ook een systeem van beloning aan te koppelen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Iedereen heeft natuurlijk baat bij een goede bodemkwaliteit. Als de bodem verbetert, is dat beter voor de landbouwer en voor de omgeving. Sowieso sta ik positief ten opzichte van de aanbevelingen. Ik trek ook voluit de kaart van innovatie, onderzoek en digitalisering om samen met onze boeren de bodemkwaliteit te verbeteren tijdens de komende jaren.

Voor het in kaart brengen van de bodemkwaliteit op Vlaams niveau kan ik verwijzen naar het Milieurapport Vlaanderen, dat onder de bevoegdheid valt van collega Demir. De bodem is een van de milieuthema's die in het milieurapport aan bod komen.

Wat de vraag over het bodemkoolstofmonitoringsmechanisme betreft, kan ik melden dat in opdracht van het departement Omgeving, de universiteit van Gent, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en het Instituut van Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) aan de onderbouwing van een methodiek voor de systematische monitoring van koolstofvoorraden in de bodem werken. Dat gaat niet enkel over landbouwbodems, maar ook over bos, natuur en ander ruimtebeslag zoals tuinen, parken of bermen. De tussentijdse resultaten worden besproken met een stuurgroep waar onder meer het departement Landbouw en Visserij deel van uitmaakt. De studie werd in januari opgeleverd.

De punten waar gemeten moet worden, zijn geselecteerd op een statistisch onderbouwde manier en de methodiek voor de staalname en de staalanalyse is gespecificeerd. Wanneer de nodige financiële middelen ter beschikking gesteld worden, kan met de metingen worden gestart. Ik heb aan mijn administratie de opdracht gegeven om contact te nemen met het departement Omgeving om het bodemkoolstofmonitoringsnetwerk nu zo snel mogelijk te laten opstarten met de nodige financiële ondersteuning. De stalen zullen worden genomen in verschillende dieptelagen. Volgende parameters zullen gemeten worden: percentage totale organische koolstof, percentage totale stikstof, bodemtextuur en bodemdichtheid. De stalen zullen worden gearhiveerd in de geotheek in Brussel. Dit zal toelaten om in de toekomst nog extra analyses te doen.

De bodem is, zoals u weet, een complex samenspel van verschillende elementen. Het is belangrijk hier de landbouwer te ondersteunen met de nodige informatie over de bodem van de percelen. Daarom willen we met de ontwikkeling van het bodempaspoort een digitaal gebruiksinstrument aanbieden aan de boer.

Gelet op de rol die het bodempaspoort kan vervullen in een duurzame landbouwuitbating, is het belangrijk dat het gebruik ervan zoveel mogelijk wordt gestimuleerd om een zo breed mogelijke uitrol te kennen. Daarom zal het bodempaspoort

een rol krijgen in het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Wanneer echter aan het instrument een controlerende en mogelijk sanctionerende functie wordt toebedeeld, zal dat het draagvlak binnen de sector helemaal ondergraven en bestaat het risico dat onze boeren niet langer bereid zijn om van het instrument maximaal gebruik te maken.

Collega's, ja, ik wil er beleid mee voeren en het zal ook een plaats krijgen in het GLB. Maar, neen, ik wil het niet inzetten als een middel om tot sancties over te gaan.

In de loop van de vorige legislatuur was er een bevraging van de stakeholders die erop gericht was te peilen naar de ervaringen met de bestaande regelgeving en naar concrete wijzigingsvoorstellen. Collega De Roo heeft er trouwens een schriftelijke vraag over gesteld, namelijk nummer 234 op 15 december vorig jaar. Het departement zal het ontwerp van decreet in samenwerking met mijn kabinet uitschrijven. Dan gaat het naar het parlement, waar u het uitgebreid zult kunnen bediscussieren.

Zal ik nog initiatieven nemen? In het kader van het nieuwe GLB worden verschillende maatregelen ontwikkeld ter verbetering van de bodemkwaliteit. Daarnaast wordt ook geëvalueerd hoe bedrijfsadviessystemen optimaal kunnen worden ingezet. Daarnaast ondersteunt en participeert het departement samen met ILVO in verschillende projecten die onderzoek voeren naar de verschillende aspecten van bodemkwaliteit. Er is ook aandacht voor het stimuleren van samenwerkingen doorheen de keten, het faciliteren van nieuwe verdienmodellen en nieuwe publieke-private partnerschappen ter ondersteuning van ecosysteemdiensten.

Landbouwbodems kunnen ook een belangrijke rol spelen bij de circulaire economie. Hoe kunnen we bijvoorbeeld organische reststromen zoveel mogelijk inzetten om ook landbouwbodems te verbeteren? Hierbij verwijs ik graag naar het actieplan voedselverlies en biomassa(rest)stromen. Ik ben blij dat mijn departement en ILVO het voortouw nemen om de spelers bij elkaar te brengen om juridische knelpunten weg te werken.

Omdat samenwerking tussen sectoren en ook tussen beleidsdomeinen broodnodig is, neemt het departement actief deel aan het programma Grondzaken van het Open Ruimte Platform. Dit programma wil in de eerste plaats diverse overheidsorganisaties die bezig zijn met bodem samenbrengen om synergiën in het beleid te zoeken, om datadoorstroming en kennisuitwisseling mogelijk te maken, maar ook om andere actoren zoals het onderzoek, de lokale overheden en particulieren te verbinden en de nood voor bodemzorg bij iedereen hoog op de agenda te zetten. Een initiatief dat ik ten volle ondersteun.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, het is duidelijk dat het hele traject lopende is en dat er heel wat connecties worden gelegd voor het monitoringsnetwerk. Ik ben zeker benieuwd naar de verdere uitrol daarvan.

Over het bodempaspoort wil ik nog even iets zeggen. Ik ben heel positief over het feit dat u dat heel duidelijk als een ondersteunend instrument op bedrijfsniveau ziet en dat er heel expliciet wordt uitgesproken dat dat de bedoeling is van dat paspoort. Ik ben ervan overtuigd dat we vergoedingen in het kader van verdienmodellen beter koppelen aan effectieve acties dan aan een ondersteunend administratief instrument. We moeten daar heel duidelijk een onderscheid in durven maken. Het gaat over effectieve acties die eventueel kunnen worden omgezet naar verdienmodellen. Ik heb het voorbeeld van 'garden farming' aangehaald.

Minister, ik weet niet in welke mate die systemen worden meegenomen in onderzoeken van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) om zo samenwerkingsverbanden op te zetten. Bent u daarvan op de hoogte? Hebt u contact met minister Demir om ecosysteemdiensten uit te werken vanuit het milieubeleid om verdienmodellen uit te werken en zo na te gaan of het een meerwaarde kan zijn om daar vanuit de land- en tuinbouwsector op in te zetten?

Ik kom tot dat laatste punt, rond pachtwetgeving. We zijn allen benieuwd wanneer er op dat vlak verdere stappen voorwaarts kunnen worden gezet, in overleg. Er wordt in dit rapport een link gelegd met de pachtwetgeving. Ik heb moeten vaststellen dat die is gebaseerd op een vermoeden, en niet op harde cijfers die zouden aantonen dat er effectief een negatief effect is. Daarom ben ik voorzichtig met de links en de conclusies die daarover worden gemaakt. Ik hoop dat we ons baseren op cijfers en gegevens om een beleidsmatige bijsturing te doen op dat vlak.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Voorzitter, minister, ik wil kort reageren op dat bodempaspoort. Ik ga ermee akkoord dat dat in een eerste fase ondersteunend en sensibiliserend moet werken en dat het niet van vandaag op morgen mag, om te vermijden dat we de sector bijkomend belasten met allerlei formaliteiten.

De timing, hoe lang het moet duren, is een voorwerp van discussie en gesprek, maar ik ben het er niet mee eens dat het niet als een vorm van handhaving zou worden bekeken. Een landbouwer is een gemiddelde Vlaming. En we kennen allemaal de gemiddelde Vlamingen. Als je op een bepaald ogenblik niet de stok achter de deur gebruikt, denk ik dat bepaalde instrumenten niet het effect hebben dat ze eigenlijk moeten hebben. Ik pleit er dan ook voor dat het, afhankelijk van de timing, de periode en de planning, op een bepaald moment niet alleen ondersteunend adviserend wordt gebruikt, maar dat er voor bepaalde misbruiken of ingrepen ook een bepaalde vorm van handhaving zou moeten zijn.

Ik heb in mijn vraagstelling trouwens gesuggereerd dat de landbouwers die ervan gebruikmaken, eventueel op een positieve manier financieel zouden worden ondersteund. Als dat zou gebeuren, is er automatisch een vorm van handhaving. Diegenen die er niet op een positieve manier van gebruikmaken, zouden dan geen beroep kunnen doen op die subsidies.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Voorzitter, minister, ik vind dat u nogal snel over het belang van de bodem heen gaat. Het is momenteel, ondanks die paar acties op de paar projecten die lopen, zeer slecht gesteld met de landbouwbodems in Vlaanderen. En dat is niet zomaar snel te herstellen. Dat vergt eigenlijk heel veel inspanningen, ook over een langere termijn. Het koolstofgehalte in de bodem is daarin essentieel, om opnieuw gezonde bodems te krijgen. U had het daarnet over watergebruik. Opslag van water, meer koolstof in de bodem, zorgt er ook voor dat de bodems veel meer water kunnen absorberen en vasthouden. Koolstof dient op zich natuurlijk als 'sink' voor onze CO₂ enzovoort. Er zijn heel veel belangrijke aspecten aan dat koolstofgehalte in de bodem. Door de huidige gangbare manier van werken is het koolstofgehalte in de bodem de laatste decennia echt dramatisch achteruitgegaan. Het is dus een heel belangrijk aspect. En het is ook een belangrijk aspect voor het beleid om daarmee rekening te houden.

U zegt dat u er geen sancties aan wilt koppelen. Maar u wilt er dan ook geen beloning aan koppelen. Want u kunt natuurlijk wel een beloning koppelen aan acties. Maar wat volgens mij wel het belangrijkste is, is dat er resultaat is. Het gaat over resultaat. Wat is het koolstofgehalte in de bodem en in hoeverre neemt dat toe? Als u dat niet controleert, denk ik niet dat u in staat bent om er ook een

beloningssysteem aan te koppelen. Het gaat mij vooral om een beloningssysteem. Hoe kunnen we boeren belonen die wel inzetten op een hoger koolstofgehalte in de bodem? Hoe kunnen we hen die aantonen dat de acties die ze doen en het beleid dat ze jarenlang voeren, hebben bijgedragen tot een verhoogd koolstofgehalte, daarvoor belonen? Daar gaat het mij vooral om. Als u nu zegt: 'nee, ik zal dat niet vragen aan de boer, ze zullen mij dat niet moeten geven, dus ik zal hen ook niet belonen voor de resultaten', dan vind ik dat een heel ontgoochelend antwoord. Ik denk dat u dan heel veel boeren ontgoochelt die vandaag inspanningen leveren om aan dat koolstofgehalte te werken, bijvoorbeeld in de organische landbouw, waar dat koolstofgehalte gemiddeld veel hoger ligt.

Dat bodempaspoort heeft dan voor mij beleidsmatig weinig zin. Dat is goed voor de bedrijfsvoering – ik steun dat natuurlijk – als de landbouwers meer zicht hebben 'op'. Het is een duidelijk antwoord, dat is goed. Maar u zegt gewoon dat u de boeren die die inspanningen leveren, niet zult belonen daarvoor, niet op een manier dat het resultaat dat zij creëren beloond wordt. Dat vind ik een spijtige zaak en beleidsmatig niet goed. Ik zou echt een andere aanpak verkiezen. Ik ben heel ontgoocheld.

We zullen het debat over de kwaliteit van de bodems en het koolstofgehalte zeker nog verder voeren, maar ik hoop toch dat we er samen voor kunnen ijveren dat inspanningen die gedaan worden, ook resultaten moeten leveren, dat we beloningen ook koppelen aan resultaten op het terrein. Dat lijkt me beleidsmatig het meest logische.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister, zoals u weet, kijken we met onze fractie ook uit naar het bodempaspoort. Ik denk dat dat een zeer nuttig en nodig instrument kan zijn. Ik hoorde uw antwoord toch op een lichtjes andere manier dan collega Steenwegen. Ik hoorde u zeggen dat het een nuttig instrument zou zijn voor de landbouwer zelf, maar dat het toch ook gebruikt kan worden om beleid mee te voeren. U zei erbij dat u niet gaat controleren en niet direct gaat sanctioneren, maar er toch beleid mee gaat voeren. Dus het kan toch bepaalde inzichten geven die nuttig kunnen zijn.

Ik zou daar een kleine zijbedenking bij willen maken wat betreft de administratieve last. Ik denk dat we moeten opletten om daar nog een nieuwe laag bij te leggen voor de landbouwer. Uit alle onderzoeken naar het welzijn van de landbouwer blijkt dat die administratieve last – het feit dat de boer meer achter zijn laptop dan op zijn tractor zit – een van de grote problemen is. Ik zou daar toch aandacht voor willen vragen.

Ten slotte heb ik nog een informatieve vraag. Ik had al een schriftelijke vraag gesteld over het bodempaspoort. U had toen gezegd dat er een pilootproject gelanceerd zou worden in het najaar van 2021. Is die timing nog steeds geldig?

Bart Dochy (CD&V): Ik vind het een bijzonder fascinerend debat. Bodemkunde is inderdaad een van de meest interessante disciplines in de landbouwkunde. Ik spreek uit eigen ervaring. Maar we moeten natuurlijk ook een kat een kat durven te noemen. College Steenwegen, koolstof in de bodem is natuurlijk afhankelijk van de diepte van de bouw voor de hoeveelheid koolstof die er in gebracht wordt, maar is in de loop der jaren in het verleden voornamelijk aangebracht via organische meststof. Er is dus een vrij grote opbouw geweest van koolstof in de bodem in de jaren 80-90. Door maatregelen zoals het Mestdecreet – beperking van de meststoffen die andere redenen hebben dan koolstof – is het koolstofgehalte inderdaad gedaald. U weet, koolstof maal 1,72 is het percentage humus. Daar zit organische stikstof in die, op de momenten dat de plant het niet opneemt, ook in de bodem in het grondwater vrijkomt en desgevallend uitspoelt. Het is een complex verhaal.

Vandaag wordt er door de landbouwer echt wel gekeken naar dat koolstofgehalte, want dat is belangrijk voor zijn bodemvruchtbaarheid, voor de klei-humus-complexen, voor de captatie van water, van meststoffen enzovoort. U mag dus niet denken dat de landbouwer daar absoluut niet mee bezig is. In om het even welk model is de bodemvruchtbaarheid van belang. Natuurlijk is de zorg ervoor anders voor iemand die een langetermijncontract heeft in het kader van pacht dan voor iemand die maar één jaar een bepaald perceel gebruikt en het jaar nadien op een ander perceel actief is. Dat is inderdaad wel een belangrijk element, maar iedere landbouwer zorgt echt wel voor zijn bodem. Er is trouwens ook, in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) een verplichting om het koolstofgehalte te monitoren. Dat is een van de richtlijnen waaraan de landbouwer moet voldoen. Hij moet het koolstofgehalte ook in de gaten houden en dus een stuk op peil houden.

Tot slot – ik heb het in het verleden ook al gezegd – geloof ik echt in de mogelijkheid om daar eventueel ook voor de landbouwer voor een stuk een verdienmodel in te steken. Ik heb daarover recent een publicatie uit Nederland gelezen: er zijn firma's die zich aandienen om gronden te kopen om een bos te planten om op die manier voor een stuk koolstof te gaan vastleggen. Daarnaast kan er in een gewone landbouwbodem ook door opbouw van koolstof met organisch materiaal gekeken worden om de koolstof daar voor een stuk te gaan fixeren. Dat is natuurlijk in een andere mate het geval dan bij het aanplanten van bos, maar het is toch ook wel een model dat eventueel de aandacht verdient en misschien ook vermarktbaar is. Dat zal de toekomst uitwijzen. Vandaar, minister, mijn vraag of dat bijvoorbeeld bij ILVO ook bekeken wordt.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor de zeer interessante discussie. Ik voel dat de technische kennis in de commissie heel groot is, groter dan mijn parate kennis. Een mens leert dus ook bij op deze wijze.

Collega Rombouts, in het komende GLB zit ik met een aantal mogelijkheden om binnen de ecoregelingen ook op het vlak van koolstofopslag een aantal instrumenten ter beschikking te stellen van onze boeren. Dat is heel positief, denk ik. Zoals ik al in mijn eerste antwoord zei, kan het belang van onze bodem echt niet overschat worden.

Collega Vandenhove, we werken stap per stap. Eerst moeten we ervoor zorgen dat er zo veel mogelijk boeren met het bodempaspoort aan de slag gaan. We moeten er ook doordacht mee omgaan. De kwaliteit van de bodem wordt bepaald door heel veel parameters, niet alleen door wat de boeren erop doen. De ene bodem is de andere niet. Ik wil de boeren op een positieve manier ondersteunen om met dat bodempaspoort als tool een bijdrage te leveren en hen in die inspanningen ondersteunen. Vandaar dat ik totaal niet begrijp waarom collega Steenwegen zegt dat ik er niets positiefs mee ga doen. Ik heb net gezegd dat ik het instrument actief wil gebruiken in het kader van de ecoregelingen binnen het GLB. We moeten wel een beetje serieus blijven, collega's: het koolstofgehalte in de bodem kun je niet op één jaar tijd merkkelijk verbeteren, dat is een werk van langere adem. In eerste instantie wil ik nu vooral dat heel veel boeren op dat bodempaspoort springen, dat ze zeggen dat het heel interessant is voor hen en dat ze het echt willen gebruiken. We willen dat er op korte termijn ecoregelingen komen en boeren die er actief mee aan de slag gaan, ook. We willen ook positieve stimulansen geven. Dat ga ik ook absoluut doen.

Administratieve vereenvoudiging, collega Nachtergaele, is een heel belangrijk instrument in onze beleidskeuzes. Wel moet ik opmerken dat de technologieën van de 21e eeuw de mogelijkheid bieden om hierin wat vooruitgang te krijgen. Ik denk

dat u verwijst naar de ontwikkeling van het bodempaspoort, waar mijn diensten inderdaad zo snel mogelijk aan de ontwikkeling en vervolgens ook aan de lancering willen werken.

Collega's, wij gaan er dus heel positief mee aan de slag. U mag mij niet verkeerd begrijpen, ik was blij dat de lezing van mijn antwoord toch door sommigen veel positiever werd aanzien dan de interpretatie die collega Steenwegen eraan gaf. Maar uiteraard, uit de botsing van gedachten, collega Steenwegen, groeien ook vaak heel goede initiatieven.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik heb inderdaad heel duidelijk een andere toon gehoord. Ik heb ook duidelijk aangegeven dat ik hoor dat u effectief acties en resultaten met de landbouwers hebt kunnen boeken, onder andere op bodemkwaliteit en op koolstof, en dat u wel degelijk bereid bent om te kijken hoe de landbouwers daar positief beloond kunnen worden, maar dat het instrument bodempaspoort op zich in eerste instantie inderdaad een begeleidend instrument is voor de landbouwer.

Ik vind het spijtig dat de reacties op deze manier komen. Ik denk dat het zelfs een deuk geeft aan het vertrouwen in het bodempaspoort en ook in de overheid. Ofwel maken we keuzes om landbouwers instrumenten aan te reiken en hen te sensibiliseren en te ondersteunen, ofwel zeg je heel duidelijk dat dit nu een instrument is om op te volgen en koppel je daar eventueel sanctionering en rapportering aan. Maar dan moet je je daar als betrouwbare overheid ook aan houden. Ik hoop dat het niet is zoals de collega van sp.a aangeeft: misschien zal het in de toekomst wel gebruikt worden als handhavinginstrument. Ik denk dat je dan net een deuk geeft in het vertrouwen dat we als overheid moeten geven aan onze burgers. Minister, het wordt dus zeker verder opgevolgd, maar dank u wel voor uw positieve samenwerking op het vlak van Landbouw.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): We zullen hier ongetwijfeld nog op terugkomen. Ik denk trouwens niet dat, als je suggereert om landbouwers die het goed doen eventueel een tegemoetkoming te bezorgen, je dan negatief denkt. Ik denk dat je dan net positief denkt. Ik begrijp, eerlijk gezegd, de reactie van collega Rombouts niet. Het is net alsof dit elke keer opnieuw een boksmatch is. Dat is echt niet de bedoeling. Ik denk dat het goed is dat er vakbonden bestaan, ook voor landbouwers, maar ieder moet natuurlijk zijn rol kennen.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Mijn vertrekpunt is natuurlijk het resultaat van de studie en zijn niet de inspanningen of andere zaken die lopen. De studie geeft aan dat er een serieus probleem is, en daar ga ik van uit.

Collega Dochy, er zijn al voorbeelden van vermarkting. Men zet een systeem op waarbij men aan landbouwers voorstelt om aan koolstofopslag te doen en daar een prijs aan gekoppeld heeft. Er zijn zeker mogelijkheden om dat gewoon in de markt te zetten, zoals vandaag al gebeurt met de aanplanting van bossen. Het toont aan dat er verdienmodellen mogelijk zijn voor landbouwers om daar mee aan te werken. Dat is positief. Ik bekijk het ook positief, begrijp me niet verkeerd. Ik vind het juist heel belangrijk dat we rond die verdienmodellen werken en instrumenten ontwikkelen, gebruiken en inzetten om die nieuwe verdienmodellen te ondersteunen. Als de boeren daaraan meewerken en inspanningen doen, kunnen we hen op een goede manier verlonen. Dat is mijn uitgangspunt.

Het woord 'sanctionering' heb ik zelfs niet in de mond genomen. U hebt dat zo geïnterpreteerd, minister. Mevrouw Rombouts spreekt ook alleen over sanctionering, ik heb het daar niet over gehad. Ik zie het vooral als een manier om mensen te ondersteunen en te belonen. Dat wil ik even benadrukken.

Ik kijk uit naar de ecoregelingen, minister. Hoe gaat u de koppeling maken tussen inspanningen en resultaten? We zijn er niet bij gebaat om regelingen te maken waarbij gangbare praktijken vergoed worden en geen vooruitgang wordt geboekt. We moeten de ecoregelingen gebruiken om extra's te krijgen: ecodiensten die men kan leveren en die een maatschappelijke meerwaarde kunnen creëren.

Ik begrijp niet zo heel goed in hoeverre een koolstofgehalte ... Dat komt altijd voor. We hebben dat bij het bezoek aan ILVO vernomen. Er is een zekere terughoudendheid bij de landbouwers – dat is begrijpelijk – om gegevens die ze zelf verzamelen op hun bedrijf ter beschikking te stellen van de overheid. Dat is altijd de discussie: 'die data zijn van mij en niet van de overheid'. Ik begrijp dat best, maar het koolstofgehalte in de bodem is toch iets minder gevoelig? Dat zou elke boer moeten kennen – op perceelniveau – om goed zijn werk te kunnen doen. Het zou zonder enig probleem kenbaar gemaakt moeten worden aan de overheid. Misschien moeten we het koolstofgehalte uit het paspoort halen zodat we op een andere manier met de boeren kunnen afspreken en kennis kunnen nemen van het koolstofgehalte per perceel en daar een verdienmodel aan koppelen. Het is maar een suggestie.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de prioriteit van bosaanplant in bosgebied en niet in herbevestigd agrarisch gebied – 1884 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Vandaag is er op een totale oppervlakte van 14.550 hectare die bestemd is als bosgebied nog geen bos aangeplant. Dat blijkt uit het antwoord van minister van Omgeving Demir op mijn schriftelijke vraag nummer 414. Tegen 2030 moet er volgens het regeerakkoord 10.000 hectare bos bij komen.

Over bebossing stelde ik ook een schriftelijke vraag aan u, minister, dat was nummer 276. U antwoordde: "1-Wanneer de nodige gronden ruim ter beschikking zijn op het grondgebied van gemeenten moet getracht worden om in eerste instantie een zone-eigen invulling te geven aan deze gronden door bijkomende bossen hier te planten.

2-De compensatieregeling voor herbevestigd agrarisch gebied op basis van omzendbrief RO/2010/01 betreffende het 'Ruimtelijk beleid binnen de agrarische gebieden waarvoor de bestaande plannen van aanleg en ruimtelijke uitvoeringsplannen herbevestigd zijn' en de beslissing van de Vlaamse Regering van 3 juni 2005 zijn enkel van toepassing op planologische initiatieven.

3-Vanuit het Departement Landbouw en Visserij wordt er op dit moment een niet bindend advies geformuleerd voor bebossing in herbevestigd agrarisch gebied."

Ik onderschrijf uiteraard de doelstellingen van het regeerakkoord, maar het zou voor mij planologisch logischer zijn om bij prioriteit bossen aan te planten in bosgebied en niet in herbevestigd agrarische gebieden.

Vandaar mijn bijkomende vragen aan u, minister.

Op welke wijze kan worden gecontroleerd of steden en gemeenten die nog gronden ter beschikking hebben, niet eerst in het herbevestigd agrarisch gebied aanplanten wanneer er niet voor bos benutte ruimte is in de bestemming bosgebied?

De constructie 'herbevestigd agrarisch gebied' (HAG) wilde eigenlijk de hoogste graad van bescherming geven aan deze landbouwgebieden voor wat betreft landbouwgebruik. Lijkt het u dan ook niet logischer dat gemeenten en steden die zelf bos willen aanplanten, deze gronden uit herbevestigd agrarisch gebied dan ook compenseren op een andere plaats op hun grondgebied? Dringt zich hier geen aanpassing van de omzendbrief op?

Lijkt het u niet logisch dat het departement Landbouw specifiek voor bebossing in herbevestigd agrarisch gebied een bindend advies geeft?

Wilt u eventueel andere of bijkomende beleidsmaatregelen nemen om herbevestigde agrarische gebieden beter te beschermen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb vandaag geen actief overzicht over hoe lokale besturen aanplanten. Daar is ook geen actief toezicht op. Het is wel mogelijk om in het kader van de openbaarheid van bestuur informatie te vragen over het gemeentelijk of stedelijk patrimonium en het aanplanten van bossen. Ik zal eens moeten kijken of we aan een dergelijk overzicht kunnen geraken bij de collega's.

De afbakening van het herbevestigd agrarisch gebied is in de eerste plaats gebeurd om de agrarische bestemming op lange termijn vast te leggen. Maar een agrarische bestemming zorgt niet per definitie voor een bescherming van het landbouwgebruik en de vruchtbare gronden in deze gebieden. Een compensatie afdwingen louter op basis van een afbakening, lijkt me weinig zinvol. Er moeten zeker ook andere elementen zoals de fysieke kenmerken van het perceel mee in de weegschaal worden gelegd. Hoe dan ook is het logisch dat de bebossing in herbevestigd agrarisch gebied beperkt wordt tot die percelen die minder interessant zijn voor landbouwgebruik en toch een meerwaarde voor natuur kunnen betekenen. Maar het is op zich niet verboden in de huidige regelgeving.

Enkel een bindend advies voor bebossingen in herbevestigd agrarisch gebied zorgt niet voor een volledige bescherming van het HAG. Zo zijn er nog tal van andere initiatieven die het agrarisch gebied, en dus ook het herbevestigd agrarisch gebied aantasten. Denk maar aan zonevreemde functiewijzigingen, basisrechten zonevreemde constructies of woningen enzovoort.

We moeten nadenken over het voorkomen van bijkomende zonevreemde aantasting van heel het agrarisch gebied. Op bepaalde plaatsen zou dit, gezien de ruimtelijke ligging, wel nog beperkt mogelijk kunnen zijn. Op andere plaatsen moet de kaart van de zone-eigen invulling van het agrarisch gebied duidelijk worden getrokken. Het ruimtelijk beleid behoort echter tot de bevoegdheid van minister Demir. Ik zal echter sowieso contact met haar opnemen om de oefening inzake toegelaten zonevreemde functiewijzigingen die enkele jaren geleden ambtelijk is opgestart, opnieuw op te nemen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het klopt dat er meer zonevreemde wijzigingen zijn dan enkel het bebossen. Als ik me niet vergis, is bebossing in principe zelfs geen zonevreemde activiteit aangezien het niet verboden is binnen het HAG. Wel stel ik vast dat een aantal gemeentebesturen het

niet zo nauw nemen met de omzendbrief. Het is natuurlijk een omzendbrief. Vandaar mijn vraag om daar toch voldoende rekening mee te houden of toch zeker vanuit het departement voldoende druk te zetten om de waarde van die afgebakende gebieden blijvend te benadrukken.

Herbevestigd agrarisch gebied of afgebakend herbevestigd agrarisch gebied geeft inderdaad geen garantie op het effectieve landbouwgebruik. Wanneer we echter de kaart van het herbevestigd agrarisch gebied bekijken, dan zien we dat daar de kern zit van de landbouwactiviteit en dat gemeenten daar niet zomaar losjes mee kunnen omspringen, zeker niet wanneer zij in hun ruimtelijke bestemming bos nog een aantal mogelijkheden hebben voor bebossing.

Ik ben blij dat u dit ook zult bekijken met minister Demir, in de hoop dat het statuut van het herbevestigd agrarisch gebied in de toekomst behouden kan blijven.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Mijnheer De Roo, ik kan u eigenlijk geruststellen. Ik heb zelf de vraag gesteld hoeveel bebossing er is gebeurd in landbouwgebied. Minister Demir antwoordde dat het in de periode tussen 2014 en 2020 gaat over 246 hectare door het Agentschap Natuur en Bos zelf, en over 326 hectare door anderen. Dat betekent dat het gaat over 572 hectare, gespreid over zeven jaar. Het gaat dus over ongeveer 85 hectare landbouwgebied per jaar die zou worden ingenomen volgens de cijfers van minister Demir. Dit gaat dus niet over een bijzonder groot probleem.

Ik heb aan de minister gevraagd wat de grootste bedreigingen zijn voor de open ruimte. Het gaat dan over natuur-, landbouw- en bosgebied en herbestemmingen richting industrie en wonen. Dat blijkt een nog veel groter probleem te zijn.

Vergis u alstublieft niet van vijand. De natuur- en landbouwsectoren moeten vooral samenwerken om te zorgen dat we de open ruimte maximaal vrijwaren. Mogelijk kan er wel eens bos op landbouwgebied vallen. Ik ga uiteraard akkoord met uw stelling dat we moeten proberen de bestemming en de invulling van de ruimte zo maximaal mogelijk op elkaar af te stemmen. Dat is echter een theoretisch uitgangspunt. De praktijk is nu eenmaal iets anders. Dat hangt ook af van de beschikbaarheid van de gronden. Daar kun je niet in toveren.

We hebben het nu over bebossing van landbouwgrond, maar omgekeerd zien we ook landbouwers die natuurgebied beheren. We vinden dat een heel goede zaak. Minister, hebt u zicht op hoeveel landbouwers actief zijn in natuurgebied en daar landbouwactiviteiten ontplooien? Wij bepleiten een samenwerkingsmodel. Hoe kunt u er mee voor zorgen dat er op het terrein actiever wordt samengewerkt, zodat boeren ook landschapsbouwer worden, en dat we hen er actief natuurbeheer laten uitvoeren, zodat er een win-winmodel ontstaat? Hoe kunt u een samenwerking bevorderen, veeleer dan te pleiten voor een segregatie?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dit houdt ons allemaal bezig en ook in andere commissies hebben we hierover al gediscussieerd. Ik kan de vraag om uitleg van de heer De Roo alleen maar ondersteunen, als we spreken over bebossing in landbouwgebied of in herbevestigd agrarisch gebied – in dit geval nog meer HAG omdat het over een uitdrukkelijke recente herbevestiging gaat. Deze problematiek bestaat eveneens in landbouwgebied. Dit moet worden gerespecteerd. Dit element staat trouwens ook uitdrukkelijk in het regeerakkoord, namelijk dat er maximaal rekening wordt gehouden met de ruimtelijke ordening. Willen we de ruimtelijke ordening in Vlaanderen nog enigszins au sérieux nemen, dan moeten we bepaalde specifieke bestemmingen voor bebossing en voor agrarisch gebied maximaal handhaven.

Collega Schauvliege, wat me een beetje verbaast, is dat u in de commissie Leefmilieu vraagt om extra bescherming te voorzien voor zonevreemde bossen of bossen die niet de bestemming bos hebben, en nu aangeeft dat het misschien toch niet zo belangrijk is dat elk bos bos is. Ik heb ook aangestipt dat we zeker oog hebben voor de extra bescherming, maar de beste bescherming is de ruimtelijke bestemming. Net daarom is het belangrijk dat we die omzetting realiseren en dat we dus rekening houden met de ruimtelijke planning.

In het verleden was er een ruimtelijke ordening met een gewestplanintekening. Ik begrijp dat een aantal zaken op dat vlak niet helemaal op punt staan. Daarom moeten we de ruimtelijke processen doorlopen. Het zal nog wat tijd vergen om dat volledig uit te zuiveren. Maar zeker bij acties die vandaag gebeuren, is het toch wel cruciaal om die ruimtelijke bestemming te respecteren en om geen nieuwe fouten te maken, om te vermijden dat we binnen vijftien à twintig jaar opnieuw met fouten in de ruimtebalansen en in onze ruimtelijke ordening zitten.

Minister, in die zin stemt het mij heel blij en positief dat u het gesprek wilt aangaan met collega Demir. Zo kunt u nagaan hoe er maximaal rekening mee kan worden gehouden, zowel vanuit Vlaanderen als vanuit de lokale besturen.

Ik wil nog even ingaan op de cijfers die worden aangestipt door collega Schauvliege. Ik hoop dat het gaat over de natuurlijke bebossing van de afgelopen jaren. We weten echter welke ambitie deze Vlaamse Regering heeft, ook wat betreft de aankoop en de nieuwe bebossingsprojecten die in de steigers staan. Ik heb daar ondertussen cijfers van die toch wel de andere richting uitgaan. Bij een aantal cijfers is het zelfs niet duidelijk over welke bestemming het gaat. Het is belangrijk dat we daarvoor aandacht hebben.

Minister, ik kijk uit naar het vervolg. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Goedemiddag iedereen. Ik wil kort ingaan op de bemerking van mevrouw Schauvliege dat er de laatste zes jaar heel weinig bos bij is gekomen in herbevestigd agrarisch gebied. Dat zal wel kloppen. Maar ik denk dat het toenemende bedrag van subsidiëring in de toekomst weleens in gevaar zou kunnen zijn en dat er heel veel bebossing in landbouwgebied zal bij komen.

Ik merk ook dat er een aantal nieuwe verdienmodellen zijn. Ik verwijs naar het bedrijf Forests Forward. Bepaalde eigenaars die land verpachten aan landbouwers zullen dan misschien op een andere manier nadenken. Dat kan een heel groot gevaar zijn voor landbouwers. Met betrekking tot een langetermijnvisie is het misschien beter om daarop te anticiperen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het lijkt vandaag wel de dag van de uitbundige vragen en antwoorden. Ik ben dat niet echt gewoon in deze commissie. Het is eens iets anders.

Collega De Roo, op zich is een bos niet in overeenstemming met de agrarische bestemming van het HAG. Ik kan dus moeilijk zeggen dat het in overeenstemming is. Het is níét in overeenstemming. Maar het is wettelijk niet verboden om daar bos te planten. De bestemming is niet oké, maar het is niet verboden.

Mevrouw Schauvliege, ik moet uw cijfers bekijken. Maar ik zou toch de sprong willen maken naar de cijfers van collega Rombouts. Daarom was het voor onze mensen duidelijk. We hebben geen specifieke cijfers. Doordat het niet verboden is,

houden we er ook geen toezicht op en moeten we zelf onze lokale besturen gaan bevragen. Dat is niet zo evident.

Collega Schauvliege, samenwerking in natuurgebieden als landschapsbouwer kan wel via de niet-productieve investeringen. Ik heb gezien dat er daarover nog een vraag op de agenda staat. We willen daar zeker werk van maken.

Ik kom nog even terug op de cijfers. Collega Schauvliege haalde de cijfers aan van bebossing door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en van bebossing door derden met subsidies van de Vlaamse overheid. Dat zijn niet de totale cijfers waar collega De Roo naar vraagt en die betrekking hebben op alle bebossingen.

Collega Rombouts, ik ben het er zeker mee eens dat de ruimtelijke bestemming in eerste instantie moet worden gerespecteerd, zeker als het gaat over agrarisch gebied dat reeds regelmatig werd herbevestigd.

Ik had mij voorgenomen om het niet te zeggen, maar ik ben al geïnformeerd over een aantal zeer assertieve bewegingen in het agrarisch gebied en het herbevestigd gebied. Om ook gronden waar zelfs pachters op zitten, aanbiedingen te doen om te kopen, vind ik zelf niet echt een bevorderlijke praktijk om de rust in het agrarisch gebied te behouden.

Als ik met jonge boeren spreek die echt noodkreten slaken van 'geef ons grond, geef ons grond', vind ik het toch wel pijnlijk als er zeer assertief aanbiedingen gebeuren in agrarisch herbevestigd gebied om vruchtbare landbouwgrond om te zetten. Maar daarover wordt ook gesproken. Iets meer dan 30.000 hectare is momenteel in gebruik door boeren in natuurbestemming. Dat gaat heel vaak over graslandbeheer. Andersom, collega's, is er ook heel veel niet-landbouwgebruik in agrarisch gebied. De kaart van Vlaanderen is niet helemaal een weerspiegeling van de realiteit op de grond. Dat is een understatement, denk ik – ik zie zelfs collega Steenwegen knikken dat dit juist is. Dat is een realiteit waarin we zitten en waar we proberen voortgang in te boeken.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank u voor de inbreng, collega's. Ik denk dat het een debat is dat zeker niet ten einde is. De ruimtelijke bestemming conform de effectieve invulling brengen zal nog een werk van heel veel jaren zijn. Ik stel vooral vast dat de cijfers die nu gaan over bebossing en herbevestigd agrarisch gebied, niet volledig zijn en dat we met een groeidoelstelling vanuit het Vlaams regeerakkoord zitten. We moeten daar de komende jaren dus zeker de nodige aandacht op vestigen om in de gaten te houden dat het herbevestigd agrarisch gebied ook blijft dienen waarvoor het prioritair voorzien is, namelijk voor het landbouwgebruik.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de niet-productieve investeringssteun van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds – 1899 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de hoogstamboomgaarden als niet-productieve investering – 1919 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van de steun voor niet-productieve investeringen – 1943 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Op 18 december 2020 werd het wijzigingsbesluit goedgekeurd met betrekking tot de steun aan niet-productieve investeringen in de landbouw en aan de ontwikkeling van kleine landbouwbedrijven. In het Vlaams regeerakkoord werd opgenomen dat die steun zou worden opgetrokken naar 10 procent van het VLIF-budget (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) en wordt de toepassing van de betoelaging van niet-productieve investeringen verruimd. Het gaat daarbij over maatregelen die voor de landbouwer zelf geen inkomsten genereren, maar waarbij we op een slimme manier kijken om onder andere biodiversiteit, landschap, bodem- of waterkwaliteit te versterken via natuur- en landschapsbeheer.

We hadden de bespreking in de commissievergadering van 10 februari, waarin duidelijk werd dat dat niet echt aansloeg – dat is dan misschien nog eufemistisch gezegd. In 2019 was er slechts 8288 euro toegekend aan die niet-productieve investeringssteun. De heer Uytendewilligen gaf daar een uitleg voor. Het ging over te weinig sensibilisering, de normbedragen die te laag zijn en dergelijke meer. Het gaat hierbij vooral om investeringen waarbij buurtbewoners, de maatschappij of het ecosysteem de vruchten plukken, waardoor we als overheid de landbouwer zo maximaal mogelijk moeten kunnen ondersteunen om deze subsidie tot een succes te maken.

Tijdens de hoorzitting werd aangegeven dat de knelpunten zullen worden aangepakt bij de aanpassing van de regelgeving voor de overgangsjaren.

Minister, kunt u meer toelichting geven bij het nieuwe kader rond de VLIF-steun voor niet-productieve investeringen? Wanneer zal deze nieuwe regeling in werking treden?

Hoe zult u concreet invulling geven aan tekortkomingen die in de administratie zijn vastgesteld bij de VLIF-steun voor niet-productieve investeringen? Wat zal er hierbij concreet veranderen aan de administratieve last voor de landbouwer? Werkt u aan sensibiliseringscampagnes om de boer bewust te maken van deze niet-productieve investeringen? Met welke externe partners zal de administratie samenwerken?

Ziet u voldoende incentives voor de landbouwer om in te staan voor meer niet-productieve investeringen? Wat zal er hierbij concreet veranderen zodat de landbouwers op de kar springen?

Wanneer zult u deze nieuwe regeling rond de niet-productieve investeringssteun evalueren en eventueel bijsturen waar nodig?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Voorzitter, minister, de inleiding is gegeven door collega Nachtergaele en bouwt verder op de hoorzitting die we veertien dagen geleden hadden. Het is een beetje gemakkelijk om te zeggen dat er aan het relatieve succes van de 10 procent niet-productieve investeringen meer ruchtbaarheid zou moeten worden gegeven. Er zijn nog andere redenen waarom daar zo weinig op wordt ingespeeld.

Er is een Europese evolutie rond het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid en de Green Deal. Het is natuurlijk niet goed dat zulke initiatieven in Vlaanderen relatief weinig succes hebben. Uiteindelijk gaat het in Europa ook een stuk die richting uit. Er komt wat dat betreft geen goed nieuws aan.

Minister, waarom hebben de niet-productieve investeringen weinig succes? Komt dit door een te grote administratieve last en te weinig begeleiding? Komt het omdat er weinig interesse is vanuit de landbouwsector? Moeten we de link leggen naar Europa?

Welke acties onderneemt u om drempels weg te nemen en de maatregel aantrekkelijker te maken?

Denkt u erover na om ook andere organisaties dan de landbouwsector aanvragen te laten doen? Ik heb deze vraag veertien dagen geleden ook aan het VLIF gesteld. Het antwoord was dat ze toch al meer gingen samenwerken met de administratie Landbouwbeleid (ALB) en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). Ik denk concreet aan Regionale Landschappen, die over heel wat terreinkennis beschikken. Het zijn officiële instellingen en ze werden vroeger door Vlaanderen gesubsidieerd en nu structureel door de provincies. Alle sectoren zijn daar vertegenwoordigd, ook de landbouwsector. Men zou die structureel kunnen inschakelen bij de toekenning en de analyse van de niet-productieve investeringen.

Het antwoord op mijn tweede vraag mag u mij zeker schriftelijk bezorgen, minister. U hebt dat zeker tot in detail laten uitwerken. Ik heb daar volgende week of later nog een vraag over. Het gaat over de economische return of het economisch inschakelen van hoogstamboomgaarden. Dat is tot nu zeer weinig gebeurd. Het economisch nut voor de landbouw- en fruitsector is zo laag dat we er alles aan moeten doen om die hoogstamboomgaarden te behouden. Kunnen we die opnemen in de lijst van kleine landschapselementen (KLE's)? Kan er geen onderscheid worden gemaakt tussen natuurboomgaarden en hoogstamboomgaarden met een beperkte financiële return?

Het zou natuurlijk ook een goede zaak zijn om dat samen te bekijken met Onroerend Erfgoed. Heeft de administratie Natuur en Bos in functie van de specifieke soortenbescherming ook geen belang bij het opnemen van die hoogstamboomgaarden als niet-productieve investeringen? Ook daar zou het goed zijn om te overleggen met uw collega bevoegd voor de natuur.

Voorzitter, om tijd te winnen heb ik er zeker geen probleem mee dat die tweede vraag schriftelijk wordt beantwoord. Zo kunt u tijd winnen. Ik kom daar later nog op terug.

De voorzitter: Collega Vandenhove, ik dank u voor uw flexibiliteit.

Minister Crevits, aan u om te oordelen hoe u de vragen best beantwoordt.

Minister Hilde Crevits: Wat was het laatste?

De voorzitter: Het antwoord op de vraag over die hoogstamboomgaarden zou eventueel schriftelijk kunnen worden overgemaakt.

Minister Hilde Crevits: Het zou me een heel groot plezier doen als dat zou kunnen.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Wat levert me dat op?

De voorzitter: Eeuwige roem.

Minister Hilde Crevits: Een kilo fruit ...

De voorzitter: U kunt het antwoord aan de heer Vandenhove bezorgen via de commissiesecretaris.

Minister Hilde Crevits: Dat zal ik doen.

Ludwig Vandenhove (sp·a): Een wandeling met de minister tussen de hoogstamboomgaarden.

Minister Hilde Crevits: Dat kan ook.

Bedankt, collega Vandenhove.

We hebben op 18 december 2020 principieel ingestemd met een grondige wijziging aan de VLIF-maatregel niet-productieve investeringen. Deze wijziging bevat een aantal procedurele vereenvoudigingen maar voorziet vooral in een aanzienlijke uitbreiding van de niet-productieve investeringsmogelijkheden. Investeringszaken inzake bijkomende wateropslag, -infiltratie, -kwaliteit, biodiversiteit en bodembeheer komen nu ook in aanmerking.

Omdat bepaalde niet-productieve investeringen ook een beperkt inkomsten-genererend aspect kennen, wordt naast 100 procent subsidie ook 75 procent en 50 procent subsidie voorzien. Elke landbouwer die beschikt over een KBO-nummer (Kruispuntbank van Ondernemingen) en een landbouwnummer komt dus in aanmerking. Steunaanvragen kunnen ook worden ingediend tijdens de verschillende blokperiodes. De landbouwer kan per jaar meerdere steunaanvragen voor niet-productieve investeringen doen.

Er is momenteel een ministerieel besluit in opmaak dat de normbedragen regelt, met ook een aantal specifieke voorwaarden waaraan bepaalde investeringen moeten voldoen en de minimale elementen die aan bod moeten komen in het technisch verantwoordingsadvies.

De bedoeling is om deze besluiten volgende maand definitief goed te keuren zodat na publicatie de maatregel onmiddellijk kan opstarten en de aanvragen kunnen worden ingediend via het e-loket.

De normbedragen zijn geactualiseerd en marktconform op basis van de literatuur en een stakeholdersbevraging. Die normbedragen voorzien zowel in de kosten voor de aankoop van het materiaal als in de kosten voor het laten uitvoeren van de werken en in specifieke gevallen het laten opmaken van een technisch verantwoordingsadvies.

We stappen af van het opladen van administratieve attesten in verband met de lokale verantwoording van de gekozen investering, wat toch een drempel kon zijn. Wel zal in een aantal gevallen nog een technisch verantwoordingsadvies vereist zijn, namelijk bij specifieke niet-productieve investeringen waar de inpassing in het landschap of de locatie belangrijk is en die niet-vergunningsplichtig zijn. Het

technisch verantwoordingsadvies moet de omvang en de geografische locatie van de niet-productieve investering verantwoorden, motiveren wat de milieukundige, natuurkundige en landschappelijke meerwaarde is van de investering en specifieke voorwaarden over de uitvoering van de investering bevatten.

We stimuleren ook samenwerking, bijvoorbeeld van meerdere collega-landbouwers. Dat doen we door groepen van landbouwers een selectievoordeel toe te kennen bij de selectie van de investeringen per blokperiode. Men kan ook een georganiseerde groepsaankoop doen en die inbrengen als subsidiabele investering.

Er zal ook sterk worden ingezet op een proactieve en positieve communicatie binnen de sector zodra het besluit definitief is goedgekeurd.

Er zijn ook organisaties en instellingen die actief zijn in het buitengebied die een gedegen terreinkennis hebben op het vlak van waterbeleid, biodiversiteit, landschap. Organisaties met terreinkennis en centra met expertise in de landbouwpraktijken kunnen een belangrijke coördinerende rol opnemen om de land- en tuinbouwers te informeren over innovatieve niet-productieve investeringen.

Wanneer zullen we evalueren? De maatregel niet-productieve investeringen zal dit voorjaar operationeel worden en kent zijn toepassing tijdens de overgangsjaren 2021 en 2022 van het GLB. Tijdens deze periode zullen we vaak evalueren. Dit vormt zeker een meerwaarde om het GLB Strategisch Plan optimaal te kunnen voorbereiden en in de markt te zetten.

Het besluit wordt zeer grondig aangepast voor de komende overgangsjaren. Hoe komt het dat er zo weinig succes was? Daarvoor zijn er enkele oorzaken. De normbedragen waren wellicht te laag om boeren over de streep te trekken. De administratieve lasten waren vrij complex en tijdrovend. Er was onvoldoende begeleiding, de maatregel was weinig bekend, en een groep van landbouwers was onvoldoende gedefinieerd. Daardoor zijn we nu genooddaakt om grondig bij te sturen.

Land- en tuinbouwers blijven de doelgroep. Alle landbouwers die bij het Departement Landbouw en Visserij een landbouwnummer hebben – en dus geïdentificeerd zijn – en een KBO-nummer, komen in aanmerking. Terreinbeherende verenigingen en overheidsinstellingen komen niet in aanmerking voor steun vanuit het Landbouwinvesteringsfonds. Het is wel de bedoeling om tot een actieve samenwerking te komen met organisaties en instellingen met terreintechnische expertise.

Collega Vandenhove, de hoogstambomen komen later.

De voorzitter: Dat is afgesproken.

De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister, het is terecht dat we de steun voor niet-productieve investeringen optrekken naar 10 procent. Dit zegt het allemaal: niet-productieve investeringen zijn investeringen die voor een landbouwer niets opleveren. Als we het beleid aanhouden waarbij we de investeringen ten dele of zelfs helemaal terugbetalen, is er te weinig incentive voor een landbouwer om die aanvraag te doen. Daar ligt de verklaring voor het feit dat het niet zo populair is.

Minister, kunnen we verder gaan? Kan er worden overgeënvesteerd? Zijn er juridische hordes of Europese regels die dat verhinderen? Of is het een politieke beslissing om er toch voor te zorgen dat de niet-productieve investeringssteun geen dode letter blijft?

Ik zie wel een rol voor de Regionale Landschappen. Dat zijn vaak organisaties waar heel veel kunde zit op het vlak van landschapsbeheer en allerlei zaken die worden

aangeraakt in de regeling voor niet-productieve investeringen. Daar zitten mogelijke partnerschappen in.

Minister, wat gebeurt er als die 10 procent niet wordt opgebruikt? Wordt dat dan doorgeschoven naar het jaar nadien of verschuift het van pijler?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Minister, het is goed dat het ANB en de VLM actiever worden betrokken. U zegt dat het ook geen probleem is om de Regionale Landschappen erbij te betrekken voor informatie. Toch moet u nog eens bekijken of u niet nog een stap verder kunt gaan. De Regionale Landschappen zitten met een minimum aan personeel en middelen. De aanvraag moet inderdaad blijven komen via landbouw of landbouworganisaties, geen enkel probleem daarmee. Maar het moet toch mogelijk zijn om via een intense samenwerking tot goede projecten te komen waarin ook de landbouwers en de landbouworganisaties zich kunnen vinden.

Ik ben nogal praktisch aangelegd. Waarom zou het niet mogelijk zijn om bijvoorbeeld per provincie of met een paar Regionale Landschappen te experimenteren met een samenwerking via het indienen van projecten en via laagdrempelig werken, om zo een boost te geven aan de niet-productieve investeringen?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik ben heel positief over het feit dat de regelgeving wordt aangepast. We hebben vastgesteld dat er drempels waren. U hebt ze opgenoemd.

Ik wil toch een randbemerking maken over de term 'niet-productieve investering'. Collega Nachtergaele wijst er terecht op dat dat in eerste instantie niet meteen productief is. Maar toch is dat een vrij negatieve term, terwijl het in een aantal gevallen wel degelijk positief kan zijn voor de bedrijfsvoering en zeker een maatschappelijke meerwaarde kan bieden, wat collega Nachtergaele heeft aangehaald. Het is dus ook aantrekkelijker voor landbouwers en geeft meer aan wat het echt doet, namelijk een maatschappelijke meerwaarde creëren en zo de rol van de landbouwer maatschappelijk opwaarderen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank jullie voor jullie aanvullende vragen.

Collega Nachtergaele, wat betreft het oversubsidiëren: we volgen de regels die toelaten dat we tot 100 procent subsidiëren. We doen dat op basis van normbedragen die redelijk en up-to-date zijn. We zullen niet verder gaan dan 100 procent.

Het VLIF werkt met Europese en Vlaamse jaarbudgetten. We kunnen de budgetten dus niet zomaar overhevelen naar een volgend jaar. Dat is wat moeilijk.

Collega Vandenhove, u maakt een interessante opmerking over de Regionale Landschappen. Er wordt momenteel een oproep voor demonstratieprojecten uitgewerkt om de boeren te begeleiden bij de keuze van innovatieve niet-productieve investeringen. Hieraan kunnen centra erkend als centrum voor duurzame landbouw deelnemen. Samenwerkingen met de regionale landschappen kunnen zeker en zijn trouwens ook een zeer goed idee. We zullen in de oproep ook benadrukken dat de samenwerking met lokale organisaties die over veel terrein kunnen beschikken zal worden gestimuleerd.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Ik dank u.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de buitenlandse embargo's op Belgisch pluimvee ten gevolge van het vogelgriepvirus – 1927 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een duurzame toekomst voor de pluimveesector – 1940 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): De hoogpathogene vogelgriep blijft circuleren in ons land. In tegenstelling tot de zware uitbraak in Noord-Frankrijk lijken de gevallen bij ons eerder incidenteel, maar de gevolgen zijn natuurlijk niet min. In de Kamer bevestigde uw federale collega Clarinval dat 17 landen, waaronder Rusland, Oekraïne, China, Zuid-Korea, Japan, Taiwan, Hongkong, Singapore, de Filipijnen en de Verenigde Arabische Emiraten, hun markten hebben gesloten voor Belgisch pluimvee(vlees), met mogelijk grote gevolgen voor onze pluimveehouders.

Onze pluimveesector krabbelt overeind na een rampzalig jaar. U antwoordde reeds eerder, op een schriftelijke vraag die ik in november had gesteld, dat het thuisverbruik misschien wel licht gestegen is, maar dat het verlies door de horeca en de eventconsumptie daar niet tegen opweegt. Bovendien doet de concurrentie van buitenlandse import onze producenten pijn. Niet alleen buiten Europa, maar ook binnen de Europese Unie. Polen bijvoorbeeld is al langer zijn vogelgriepvrije status kwijt en begint door het wegvallen van zijn buitenlandse afzet zijn stocks op de Europese markt te gooien, met alle gevolgen van dien voor de prijzen.

Minister, hoe evalueert u de impact van deze marktsluiting op de Vlaamse pluimveesector? Zijn er mitigerende maatregelen voorzien voor pluimveehouders die niet rechtstreeks door het virus worden getroffen? Hoe schat u de kans op een verder embargo en verdere gevolgen in? Hoe schat u de heropening van deze markten in, zodat we die zo snel mogelijk kunnen bewerkstelligen en we een bijkomende sluiting kunnen voorkomen?

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Onze Vlaamse braadkippenhouders hebben een moeilijke periode achter de rug, enerzijds door de coronamaatregelen en anderzijds door de vogelgriep, zo bleek ook uit recente informatie in Boer&Tuinder. Collega Joosen heeft het al gezegd: het thuisverbruik zat dan wel in de lift, maar de daling in de andere verkoopsegmenten was groter. De tegenvallende export van de Europese markt versterkt de druk op de prijsvorming. De sluiting van een slachterij in Nederland en de strenge coronamaatregelen in het najaar hebben dit effect versterkt.

De boeren kregen daarmee het laagste bedrag in meer dan een decennium, blijkt uit gegevens van de nationale prijzencommissie van het levend pluimvee in Deinze.

Ons land bleef ook niet gespaard van de vogelgriep, waardoor export naar derde landen moeilijk verliep. Dankzij een importverbod voor pluimveevlees vanuit

Oekraïne – ook getroffen door vogelgriep – kon de situatie zich enigszins herstellen. Toch blijft de prijsnotering van Deinze onvoldoende ten opzichte van de hogere kosten door de door het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV) ingestelde uitlaadverbod en de hogere veevoederprijzen.

Dankzij investeringen in nieuwe stallen gedurende de afgelopen jaren, hebben we nochtans een performante braadkippensector ten opzichte van het buitenland, maar de slechte prijsvorming van het afgelopen jaar zet de bedrijven zwaar onder druk. Er konden in de zomer ook geen reserves worden opgebouwd en er is ook nog geen vooruitzicht op beterschap in de prijsvorming.

Tegelijk zien we dat verschillende supermarkten nu opnieuw beginnen te vechten om de laagste prijzen. In zijn recente reclameboodschap 'Nu nog goedkoper dan Lidl' pakt de gelijknamige supermarktketen uit met een stuntprijs van 2,39 euro voor een kilogram verse braadkip van Belgische oorsprong. Een marketing-specialist van Retail Detail voorspelt in Het Nieuwsblad van 15 februari dat de strijd en de concurrentie om de laagste prijs dit jaar, maar zeker in 2022, alleen maar heviger zal worden.

Recent publiceerde het Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw (VILT) een artikel over de toekomst van de Vlaamse 'meerwaardekip'. Daarin staat te lezen: "Uit onderzoek blijkt dat consumenten bereid zijn om een meerprijs te betalen voor kippenvlees met toegevoegde waarde. Deze 'meerwaardekippen' komen niet in aanmerking voor het biolabel, maar bieden wel een toegevoegde waarde ten opzichte van de reguliere vleeskippen. Zo worden ze gekweekt met extra aandacht voor duurzaamheid, dierenwelzijn, milieu en smaak van het vlees."

Proefbedrijf Pluimveehouderij van de provincie Antwerpen, Inagro, de Landsbond Pluimvee, UGent en het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) gingen in het project 'De Andere Kip' op zoek naar een antwoord op de vraag of de meerwaardekip ook in Vlaanderen kan worden gekweekt. Vandaag komt zo'n kippenvlees, dat in onze supermarkten ligt, veelal uit onze buurlanden. Denk aan het Franse 'Label Rouge' of de 'Poule de Bresse' of het Nederlandse 'Beter Leven'-keurmerk.

Doel van het project was om aan te tonen dat een alternatieve conceptkip in de markt kan worden gezet vanuit een coöperatieve samenwerking. Daarnaast wilden de onderzoekers twee concepten ontwikkelen die tussen de reguliere en de biokip in zitten, met het oog op marktverbreiding. Deze vorm van ketenontwikkeling zou immers een meerwaarde betekenen voor elke schakel, van productie tot distributie en retail.

De vraag blijft natuurlijk of de consument – die in het onderzoek positief reageert op deze alternatieve kip – even consequent de kip zal aankopen. Alhoewel de overheid 'het verdienmodel' van de bedrijven niet moet bepalen, moet ze wel bemerkend zijn om de leefbaarheid van de sector.

Minister, vindt u het economisch en ethisch verantwoord dat sommige warenhuis-ketens kippen verkopen tegen zogenaamde dumpingprijzen? Hoe kunt u hiertegen optreden?

Wat is uw visie op de introductie van de 'meerwaardekip' in de markt, rekening houdend met enerzijds de lage aantallen die momenteel worden verkocht – bijvoorbeeld de teruglopende verkoop van onder andere Poule De Bresse – en het smaakpanel dat de 'reguliere kip' als het meest smakelijk bestempelde en anderzijds de hogere milieudruk en de hoge kost om dit product in de markt te zetten?

Kan er voor deze 'meerwaardekip' inderdaad een hogere prijs voor de kweker worden gegarandeerd?

Hoe wilt u een duurzame ontwikkeling – economisch, leefmilieu, dierenwelzijn, maatschappelijk aanvaard – helpen waarborgen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, op dit moment is de impact van de verschillende handelsembargo's die ingesteld werden ten gevolge van enkele uitbraken van het vogelgriepvirus nog niet sterk voelbaar, maar dat wil natuurlijk niet zeggen dat er geen impact te verwachten is.

Ongeveer een kwart van het pluimveevlees dat door België wordt uitgevoerd, is bestemd voor derde landen. Onze belangrijkste exportbestemmingen in 2020, gelegen buiten de Europese Unie, waren Ghana, de Filipijnen, Congo en het Verenigd Koninkrijk (VK). Richting derde landen vertrekt hoofdzakelijk diepgevroren pluimveevlees, uitgezonderd richting het VK, dat voornamelijk afnemer is van vers pluimveevlees.

De impact op de handelscijfers zal dus pas de volgende maanden echt duidelijk worden. In het geval van hoogpathogene vogelgriep kunnen we ervan uitgaan dat embargo's normaal gezien drie maanden na de laatste uitbraak kunnen worden opgeheven. Dat is dus iets waarmee het FAVV zich bezighoudt. We hebben op dit ogenblik nog niet in specifieke mitigerende maatregelen voorzien voor de pluimveehouders, maar we houden uiteraard de vinger aan de pols.

De prijzen waarmee de supermarkten momenteel reclame proberen te maken, zijn laag. Een promotiestunt zorgt er anderzijds voor dat de consument meer producten koopt. Het is ook van belang om in zo'n geval te weten wie de prijsverlaging voor zijn rekening neemt: is het de retail die haar marge verlaagt of wordt de lagere prijs doorgerekend in een lagere contractprijs richting producent? Het is echt van belang dat een pluimveehouder een eerlijke prijs krijgt voor een kwaliteitsvol product. We hebben het daar vandaag al over gehad. De erkenning van producenten- en brancheorganisaties kan een belangrijk onderdeel vormen van een versterking. Daarnaast zetten we ook in op verhoogde markt- en prijstransparantie doorheen de volledige keten.

De definitieve goedkeuring van het besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de gegevens die de sectoren moeten bezorgen, met het oog op het verhogen van de markt- en prijstransparantie in de landbouw- en voedselmarkt, was een belangrijke volgende stap. Die goedkeuring is gebeurd op 12 februari 2021.

Dan de meerwaardekip. Het is natuurlijk niet aan de overheid om een verdienmodel te bepalen. Het is wel van belang dat land- en tuinbouwers kansen krijgen om marktgericht te produceren. Op zich is het verhaal van de meerwaardekip niet nieuw. Een gedifferentieerd aanbod van traag groeiende kippen en standaardkippen komt ook tegemoet aan de wensen die mensen vaak hebben. Er zijn mensen die alleen maar biologisch geproduceerde kip willen. Er zijn er die kijken naar het dierenwelzijn. Het is van belang dat we een gedifferentieerd aanbod hebben. Dat zorgt voor marktkansen en marktverbreding.

Er is ook het demonstratieproject 'De Andere Kip', dat liep tot eind 2019. Dat was een zeer waardevol project, dat een aantal schakels in de keten samen aan het denken heeft gezet over wat er nodig is om een 'conceptkip' in de markt te kunnen zetten. Voilà, de meerwaardekip, de andere kip en de conceptkip. Er is ook gewerkt met betrekking tot teelttechniek, diergezondheid, ketenontwikkeling, bedrijfs-economie en vermarkting. Er wordt dus wel daadwerkelijk nagedacht over een gedifferentieerd aanbod in de sector.

Dan was er de vraag of die meerwaardekip daadwerkelijk heeft geleid tot een hogere prijs. Voor een meerwaardekip, waar hogere productiekosten aan verbonden

zijn, betekent dat ook een hogere prijs. Het is uiteraard niet aan ons om die hogere prijs te garanderen. De schakels in de ketting moeten daarin hun verantwoordelijkheid nemen, en de consument moet ook bereid zijn om die eerlijke prijs te betalen.

Hoe willen we de duurzame ontwikkeling helpen waarborgen? Duurzaamheid omvat een aantal aspecten en zal de komende jaren een blijvende rol spelen in de diverse aspecten van mijn beleid, waaronder het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). De drie pijlers moeten voldoende in evenwicht zijn om toekomstgericht een beleid te kunnen voeren. Ik wil één belangrijk project in de kijker zetten, namelijk ons project Vlaamse Kost, waarbij we bottom-up proberen vorm te geven aan een duurzame Vlaamse voedsel economie.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord. De vraagstelling liep een beetje parallel met die van die eerdere vraag over varkenshouderijen, al hoop ik natuurlijk uit de grond van mijn hart dat die vergelijking niet opgaat, want anders zijn we natuurlijk begonnen aan een langere periode van verstoorde export, en dat zou jammer zijn. De coronapandemie deed er al geen goed aan voor die sector, en nu zijn de ziekte-uitbraken uiteraard ook een grote bedreiging voor die verdere stabiliteit. Die Vlaamse pluimveehouderij is immers een sector die nog volop aan het investeren was. Dat mag wel worden gezegd. Er werden heel wat investeringen gedaan qua duurzaamheid, en ook heel wat investeringen op het vlak van dierenwelzijn.

Collega De Roo, ik begrijp natuurlijk wat u bedoelt met de meerwaardekip, maar ik denk dat onze Vlaamse kip op zich al een meerwaardekip is. Ik denk dat we echt fier mogen zijn op de manier waarop die hier in Vlaanderen wordt geproduceerd, waarop die wordt gekweekt. De Vlaamse pluimveesector is ook een sector die ongelooflijk veel inspanningen doet op het vlak van dierenwelzijn. Andere sectoren mogen daar echt wel naar opkijken. Dat wou ik toch eventjes zeggen. Voor mij heeft die Vlaamse kip op zich toch al een meerwaarde.

Minister, u gaf daarstraks bij de vraag over varkenshouderijen aan dat u een gesprek had gehad met minister Clarinval. Dat ging over varkenshouderijen, maar ik vroeg me af of de pluimveesector toen ook aan bod is gekomen, of daar iets concreters over is gezegd.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ook ik dank u voor uw antwoord. Ik ondersteun u natuurlijk wat het eerste gedeelte betreft, uw pleidooi voor een eerlijke prijs voor een eerlijk product. Ik denk dat men zeker in het oog moet houden dat de transparantie qua prijs voldoende naar boven komt doorheen de keten, in de schakels van die keten.

Om eventjes in te pikken op hetgeen collega Joosen zei: voor alle duidelijkheid, het was niet de bedoeling van mijn vraag om de meerwaardekip af te zetten tegen de reguliere kip. Integendeel, er blijkt zelfs uit smaakpanels dat de smaak van die reguliere kip er zelfs nog beter uitkomt dan die van een aantal traag groeiende kippen. Minister, misschien moet men naast de conceptkip, de meerwaardekip en de 'andere kip' ook nog een soort 'meerruimtekip' introduceren. Ondanks het feit dat er heel wat aandacht is en er heel wat goede inspanningen worden geleverd op het vlak van dierenwelzijn, kan er op dat vlak, in plaats van een model van een meerwaardekip, misschien ook wel een meerwaarde worden gevonden, en is de consument ook bereid om daar een bepaalde prijs voor te betalen. Dat zijn misschien concepten die we ook nog verder kunnen ontwikkelen. Natuurlijk heeft de overheid, heeft Vlaanderen geen verdienmodel op te dringen dat kippenkwekers en andere land- en tuinbouwers dan zouden moeten gebruiken.

Dank voor uw antwoorden. Wordt zeker nog vervolgd.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank u wel. Eerst en vooral volg ik de opmerking dat we trots mogen zijn op de performantie van onze Vlaamse pluimveehouders. Dat wordt een beetje te weinig gezegd. We hebben nogal de neiging om altijd op alle problemen te focussen.

Het overleg met minister Clarinval ging inderdaad over plantaardige en dierlijke sectoren, dus ook over het pluimvee, absoluut. Het doel van het overleg was afspraken te maken om samen onze bedrijven te begeleiden in de export naar het Verenigd Koninkrijk, want vanaf 1 april is daar een fytosanitair certificaat nodig, waarvoor het FAVV bij iedere zending in alle bedrijven een fysieke controle ter plaatse moet doen. Dat is een hele logistieke operatie, waarvoor we de krachten moeten bundelen, en we zullen dat ook doen.

Collega De Roo, wat was het weer? De ruimtekip? Dat is interessant. We ondersteunen de boeren absoluut, maar de keuze van het verdienmodel ligt voor mij, zoals ik al vaak heb gezegd, bij de boeren zelf. Ik maak geen keuzes voor hen, maar het is wel goed om met hen de vinger aan de pols te houden, om te bekijken waar er nog interessante opportuniteiten zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.